

LUNDS
UNIVERSITET

Socialhögskolan

Att studera under Covid-19- pandemin

**Flytande gränser, kommunikationssätt och känslor av
ensamhet under fjärr- och distansundervisning**

Sofie Fredricsson och Anita Delia Zalischi

Kandidatuppsats (SOPA63)

VT 2021

Handledare: Henriette Frees Esholdt

Abstract

Authors: Sofie Fredricsson och Anita Delia Zalischi

Title: Studying during the COVID-19 pandemic - Blurred boundaries, ways of communicating and feelings of loneliness during remote learning

Supervisor: Henriette Frees Esholdt

Assessor: Norma Montesino

The aim of this qualitative study was to examine how studying through remote learning during the Covid-19 pandemic could be like. This was examined through the experiences of eight school counselors regarding the situation of high school students during the pandemic. All school counselors work within the region of Skåne in Sweden. The collecting of the empirics was carried out by semi structured interviews, all of which were conducted through the digital platforms Zoom and Meet because of the current pandemic. In analyzing our results, we applied the dramaturgy theory by Erving Goffman, Herbert Blumer's symbolic interactionism and Georg Simmel's loneliness theory. The study found that the boundaries between home and school had been blurred, which affected the high school students in different ways. Moreover, the study also found that the high school students, due to remote learning and not seeing each other physically to the same extent, had had to find alternative ways of communicating. Lastly, the study found that more high school students felt lonely now than they did before the pandemic, according to most of the school counselors. However, the feeling of loneliness among the high school students who felt lonely before the pandemic started, had not increased.

Keywords: Covid-19 pandemic, remote learning, high school students, communication, social loneliness

Förord

Vi vill tacka alla som på ett eller annat sätt har bidragit till skapandet av denna uppsats. Främst vill vi tacka våra respondenter som har delat sina tankar och erfarenheter med oss. Ett varmt tack till er, utan er hjälp hade detta arbete överhuvudtaget inte kunnat genomföras.

Vi vill även rikta ett stort tack till lärarna på kursen vid Socialhögskolan Lunds Universitet och speciellt till vår handledare Henriette Frees Esholdt som har stöttat oss under arbetets gång och bidragit med många råd och idéer som fört arbetet framåt.

Vi vill också tacka våra familjer som har stöttat oss under hela arbetets gång. Ni har varit behjälpliga både genom att diskutera idéer med oss och genom att vara ett emotionellt stöd.

Sofie Fredricsson och Anita Delia Zalischi

Innehållsförteckning

Förord	3
1 Introduktion	5
1.1 Syfte och frågeställningar	7
2 Disposition	7
3 Kunskapsläge	8
3.1 Gränsen mellan skola och hem	9
3.2 Kommunikation under fjärr- och distansundervisning	10
3.3 Ensamhet under Covid-19-pandemin	11
3.4 Sammanfattning av tidigare forskning	13
4 Teoretiskt ramverk	14
4.1 Erving Goffmans dramaturgiska perspektiv	15
4.2 Symbolisk interaktionism	16
4.3 Georg Simmels teori om ensamhet	17
5 Metod och metodologiska överväganden	18
5.1 Val av metod	19
5.2 Urvalsmetod och kontakt till informanter	19
5.3 Genomförande av semistrukturerade intervjuer	21
5.4 Bearbetning och analys	24
5.5 Forskningsetiska överväganden	25
5.6 Metodens tillförlitlighet	27
6 Resultat och analys	29
6.1 Flytande gränser - skolan och hemmet har slagits samman	29
6.2 Kommunikation under fjärr- och distansundervisning	32
6.3 Ensamhet under Covid-19-pandemin	35
7 Avslutande diskussion	40
7.1 Sammanfattning av resultat	40
7.2 Metoddiskussion	41
7.3 Studiens betydelse och ny forskning	41
8 Referenslista	43
9 Bilagor	47
9.1 Informationsbrev	47
9.2 Intervjuguide	48

1 Introduktion

Covid-19-pandemin har påverkat hela världen och inneburit förändringar både i den fysiska och den psykiska folkhälsan. För att minska smittspridningen infördes åtgärder och restriktioner. Dessa ledde till flera konsekvenser för samhällets funktioner men också för människors livsvillkor (Folkhälsomyndigheten 2020). Även skolorna påverkades av pandemin och under våren 2020 infördes en ny lag samt en tillfällig förordning för att skapa möjligheter att studera trots Covid-19-pandemin (Skolverket 2021a). Under våren 2020 rekommenderade Folkhälsomyndigheten att undervisningen i gymnasieskolor skulle bedrivas som fjärr- eller distansundervisning för att minska smittspridningen. Det beslutades också att ge möjlighet till en mindre andel elever med särskilda behov, att få studera på plats i skolans lokaler (Regeringskansliet 2020). En del lärare bedrev därmed hybridundervisning där de undervisade både för hemmavarande elever men också för elever som befann sig på plats i skolorna (Bergdahl & Nouri 2020).

Skolverkets definition av fjärrundervisning är att det är en interaktiv undervisning där elever och lärare är åtskilda i rum men inte i tid.

Distansundervisning är också en interaktiv undervisning men här är elever och lärare åtskilda i både rum och tid (Skolverket 2021b). Vi kommer att använda begreppet fjärr- och distansundervisning i denna uppsats då vi kommer utgå från båda begreppen. Folkhälsomyndigheten (2021) har bedömt att de negativa konsekvenserna för elever med fjärr- och distansundervisning är stora. Ungas psykiska hälsa har påverkats negativt under pandemin och närundervisning i skolan är bättre både för elevernas kunskapsinhämtning och hälsa.

Lärare upplever att kommunikationen och interaktionen med gymnasieelever, genom fjärr- och distansundervisningen, har förändrats under pandemins första fas (Willermark 2021). En del lärare upplever att interaktionen har minskat, medan andra upplever att den har ökat. För att öka interaktionen kan kommunikationsmönstret ändras genom att exempelvis tilltala eleverna med namn eller se till att alla får komma till tals. På Skolverkets hemsida (2021c) finns tips från personal som arbetar på olika gymnasieskolor om hur de hanterat situationen med Covid-19-pandemin. Ett av tipsen är att skapa ordning, tydlighet och struktur. Dessutom fungerar live-föreläsningar bättre än inspelade föreläsningar eftersom eleverna behöver få feedback samt integreras för att bli engagerade. I

artikeln beskrivs även att en del elever saknar att träffa sina kompisar och ha den interaktion som de hade på skolan.

Det görs studier om pandemins olika effekter, bland annat om ensamhet. Ensamhet är en subjektiv upplevelse av att känna sig ensam, en *upplevelse* av brist på sociala band (Swader 2019). Social isolering är något objektivt och innebär en *faktisk* brist på sociala band. Även om dessa två kan kopplas till varandra har de olika betydelser. Både Swader (2019) och Teater, Chonody och Hannan (2021) delar in upplevelsen av ensamhet i två delar: emotionell respektive social ensamhet. Den emotionella ensamheten handlar om bristen av ett intimt förhållande eller nära känslomässig anknytning medan den sociala ensamheten handlar om bristen på socialt nätverk såsom familj, vänner och bekanta. Social ensamhet innebär att antalet befintliga relationer är färre än vad personen önskar eller vad som anses vara tillåtet i samhället (Teater, Chonody & Hannan 2021). Vi har valt att i vår uppsats fokusera på den sociala ensamheten och därför har vi medvetet valt bort forskning som berör social isolering samt emotionell ensamhet.

1177 Vårdguiden (2018) beskriver att det finns både frivillig och ofrivillig ensamhet och att ensamhet kan uppfattas olika av olika människor. Å ena sidan kan man uppleva en stark känsla av ensamhet fast man har många sociala kontakter och relationer, å andra sidan kan man ha få sociala kontakter utan att känna sig ensam. Ofrivillig ensamhet kan skada människors fysiska hälsa eftersom det kan leda till ökad risk för att utveckla hjärt- och kärlsjukdomar, stroke och demens. Den ofrivilliga ensamheten kan dessutom skada människors psykiska hälsa och detta kan komma till uttryck genom känslor av övergivenhet, otrygghet eller nedstämdhet.

Enligt Loeb och Windsor (2020) har fjärr- och distansundervisningen bland annat lett till ensamhet och bristande motivation hos gymnasieelever. Klasskamraterna har stor betydelse för elevers lärande och motivation och det är därför viktigt att upprätthålla det sociala samspelet under fjärr- och distansundervisningen. Däremot anser en del elever att de inte känner sina klasskamrater tillräckligt väl för att på egen hand kontakta dem på fritiden. Teater, Chonody och Hannan (2021) refererar till en studie som utfördes av försäkringsbolaget Cigna år 2018 som visade att Generation Z (personer födda mellan åren 1996-2000) var den ensammaste generationen. Användningen av sociala medier var dock inte direkt sammankopplat med ensamhet.

Med denna studie vill vi undersöka hur det kan vara för gymnasieelever att studera via fjärr- och distansundervisning. Flytande gränser mellan hem och skola, kommunikationssätt elever emellan samt känslor av ensamhet under fjärr- och distansundervisningen kan få konsekvenser för gymnasieelevers hälsa. Eftersom gymnasieelever är ungdomar som i framtiden kommer bära upp samhället är deras hälsa ytterst viktig. Om deras hälsa har påverkats negativt av pandemin kan detta komma att bli ett problem med stor relevans för socialt arbete. Skolkuratorer är skolornas psykosociala experter som arbetar både förebyggande och åtgärdande. De arbetar också utifrån ett helhetstänk kring eleverna för att hjälpa dem att uppnå kunskapsmålen (Akademikerförbundet SSR u.å). Därför får de en inblick i de utmaningar som eleverna möter under den pågående pandemin. Med tanke på detta valdes att intervjua ett antal skolkuratorer i Skåne för att få deras syn på gymnasieelevers upplevelser. Ämnet är aktuellt eftersom Covid-19-pandemin fortfarande pågår och påverkar bland annat skolvärlden.

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna studie är att undersöka hur det är för gymnasieelever att studera via fjärr- och distansundervisning under Covid-19-pandemin. Vi kommer att undersöka detta utifrån skolkuratorers perspektiv genom att ta reda på följande:

- Hur upplever skolkuratorer att fjärr- och distansundervisningen har påverkat gränsen mellan skola och hem för gymnasieelever?
- Hur uppfattar skolkuratorer att kommunikationen mellan gymnasieelever ser ut under fjärr- och distansundervisningen?
- Hur uppfattar skolkuratorer gymnasieelevers känslor av ensamhet under Covid-19-pandemin och fjärr- och distansundervisningen?

2 Disposition

I detta avsnitt presenteras en beskrivning av vad uppsatsens olika avsnitt kommer att behandla. För att underlätta läsningen kommer en kort introduktion inleda varje avsnitt. Efter denna disposition följer ett avsnitt där tidigare forskning som är relevant för vår uppsats presenteras. Här redogörs för forskning som handlar om flytande gränser mellan skola och hem, kommunikation samt ensamhet under

fjärr- och distansundervisning kopplat till Covid-19-pandemin. Vidare kommer ett avsnitt som presenterar det teoretiska ramverket. För att fördjupa analysen har Erving Goffmans dramaturgiska perspektiv, Herbert Blumers teori om symbolisk interaktionism samt Georg Simmels teori om ensamhet använts. Dessa tre teorier beskrivs mer detaljerat under respektive rubrik.

Därefter följer ett avsnitt med metod och metodologiska överväganden där val av metod, urvalsmetod och kontakt till informanter, genomförande av semistrukturerade intervjuer, bearbetning och analys, forskningsetiska överväganden samt metodens tillförlitlighet kommer redogöras för. Vår förförståelse kommer redogöras för löpande under metodavsnittet. Vidare kommer ett avsnitt med resultat och analys där det teoretiska ramverket kopplas samman med empirin. Här kommer undersökningens forskningsfrågor att besvaras med hjälp av empirin och teorin.

Uppsatsen avslutas med ett diskussionsavsnitt med reflektioner kring studiens tillvägagångssätt samt dess resultat. Här lyfts olika aspekter om hur arbetet hade kunnat bli annorlunda kopplat till metodval. Genom hela arbetsprocessen med denna uppsats har arbetet fördelats jämt mellan oss två uppsatsskribenter.

3 Kunskapsläge

I detta avsnitt kommer tidigare forskning kring fjärr- och distansundervisningens påverkan på gränsdragningen mellan skola och hem samt på kommunikationen i skolsammanhang, att presenteras. Även forskning relaterat till den sociala dimensionen av ensamhet, samt känslan av ensamhet hos gymnasieelever kopplat till fjärr- och distansundervisning, kommer att lyftas. För att hitta relevanta forskningsartiklar gjorde vi litteratursökningar i LubSearch. Sökorden som användes för att hitta den vetenskapliga forskningen var bland annat “loneliness adolescents Covid-19”, “high school loneliness”, “loneliness and social media”, “high school remote learning”, “communication and remote learning, Covid-19 and high school”. Vi har också sökt på specifika namn och forskare som har skrivit om ensamhet som till exempel “Christopher Swader loneliness”.

3.1 Gränsen mellan skola och hem

Enligt Landicho (2021) har Covid-19-pandemin påverkat utbildningen över hela världen genom övergången till fjärr- och distansundervisning. För elever har fjärr- och distansundervisningen betytt att deras personliga utrymme hemma har omvandlats till arbetsutrymme för lärande. Bin och Yoon (2020) har undersökt olika metoder som kinesiska och sydkoreanska familjer har använt för att hantera de snabba förändringar som Covid-19-pandemin medförde i början av år 2020. Ett tema som artikelförfattarna lyfter är fjärr- och distansundervisningen. Fjärr- och distansundervisning samt interaktion via distans har blivit det nya normala i dessa länder. Enligt Bin och Yoon (ibid.) har fjärr- och distansundervisningen lett till att det krävts andra metoder för att kunna studera hemifrån och för att kunna hantera tiden och ansvaret. Eftersom utbildningen sker via fjärr- och distansundervisning har familjen spelat en central roll för att klara sig igenom Covid-19-krisen. En stor andel föräldrar har också behövt arbeta hemifrån, vilket har lett till utmaningar i att hantera det nya ansvaret kring att studera respektive arbeta hemifrån.

Bin & Yoon (2020) beskriver också att antalet koreanska studenter med tillgång till ett tyst studieområde eller en dator att utföra skolarbete på, ligger över genomsnittet för OCED (Organisation for Economic Co-operation and Development). Dock har 20% av eleverna inte någon lugn plats att studera på hemma och/eller ingen tillgång till dator för att kunna genomföra skolarbete. För att hjälpa dessa studenter har staten delat ut utrustning samt gett fri tillgång till online-läromedel för att studenterna ska kunna ta del av fjärr- och distansundervisning. Liknande resultat visar en undersökning utförd av Rodríguez-Leonardo och Peña Peralta (2020) som handlar om mexikanska gymnasieelever. 85% av eleverna som deltog i undersökningen kunde fortsätta sina studier via fjärr- och distansundervisning, medan 15% av eleverna hade problem med anslutning, tillgång till internet eller nödvändig utrustning för att kunna utföra studierna hemifrån. Enligt Niemi och Kousas (2020) undersökning har det däremot visat sig att fjärr- och distansundervisningen har varit framgångsrik. En av de positiva aspekterna av att studera via fjärr- och distansundervisning är att möjligheten att studera självständigt kan innebära avkoppling för eleverna. Dock upplever en del elever att det istället är svårare att studera hemifrån eftersom det krävs självdisciplin.

Eftersom vi inte fann särskilt mycket forskning om hur gränsen mellan skola och hem har påverkats under fjärr- och distansundervisningen är vår studie viktig. Artiklarna ovan lyfter fram olika aspekter om de förändringar som skett i övergången från närundervisning till fjärr- och distansundervisning, men undersöker inte gymnasieelevers erfarenheter av denna övergång. Vår undersökning är relevant i förhållande till dessa studier eftersom vi undersöker gymnasieelevers upplevelser av att skolan och hemmet har slagits samman. Rodríguez-Leonardo och Peña Peralta (2020) visar att tillgången till internet och relevant utrustning för att kunna genomföra fjärr- och distansstudier, var en utmaning för gymnasieelever i Kina och Sydkorea. I vår undersökning vill vi undersöka vilka utmaningar svenska gymnasieelever har haft i övergången från närundervisning till fjärr- och distansundervisning.

3.2 Kommunikation under fjärr- och distansundervisning

Enligt en undersökning av finska gymnasieelevers och lärares uppfattningar om övergången till att studera via fjärr- och distansundervisning har det visat sig att lärarna har använt flera olika sätt att kommunicera med eleverna på (Niemi & Kousas 2020). Mestadels användes Teams i de finska gymnasieskolorna men andra interaktiva digitala verktyg eller plattformar användes också vid behov. Även Rodríguez-Leonardo och Peña Peralta (2020) lyfter i sin undersökning fram att gymnasieelever i sina aktiviteter fortsatte att kommunicera via WhatsApp och Facebook samt ha videosamtal via Zoom. Niemi och Kousas (2020) beskriver att lärarna ansåg att den bästa aspekten av fjärr- och distansundervisningen var att kommunikationen med eleverna blev flexibel och kunde ske oavsett tid på dagen. Trots att det ibland uppstod tekniska problem som exempelvis anslutningsproblem så löstes de snabbt och tekniken fungerade i allmänhet bra.

Enligt Landicho (2021) har interaktionen och kommunikationen förändrats under övergången från fysiska till digitala möten. Trots att det fortfarande är samma personer som deltar på mötena har kommunikationen förändrats. Landicho (ibid.) menar att det finns positiva aspekter av fjärr- och distansundervisningen: eleverna har nu mer flexibilitet och kan lättare styra över sitt eget lärande samt bättre utnyttja de internetresurser som finns. Fjärr- och distansundervisning har också bidragit till att lärarna bättre anpassar sina lektioner efter elevernas behov och nuvarande verklighet samt kan hitta nya undervisningsstrategier som fungerar

på ett effektivt sätt. Den förändrade kommunikationen i och med fjärr- och distansundervisningen skapade dock även flera utmaningar. Landicho (2021) presenterar några av dessa utmaningar som exempelvis dålig internetuppkoppling hos eleverna som kan försvåra deras deltagande i undervisningen. Vidare lyfter han att det är omöjligt att via fjärr- och distansundervisning genomföra olika aktiviteter som endast går att genomföra via närundervisning på skolan. Elever kan exempelvis inte genomföra praktiska övningar, samarbeta med sina klasskamrater fysiskt eller ställa frågor på samma sätt.

Niemi och Koussa (2020) beskriver att en negativ aspekt med fjärr- och distansundervisning är att eleverna saknar de sociala relationerna vilket gör att de tappar motivationen. I studien visar det sig också att eleverna föredrar närundervisning. Även Rogers, Ha och Ockey (2021) undersökning visar att flera av ungdomarna i USA anser att elektronisk kommunikation inte är detsamma som att kommunicera i verkligheten.

Vår undersökning är relevant i förhållande till dessa studier eftersom vi undersöker aspekten av gymnasieelevers möjligheter att utforska sig själva i relation till andra genom förändrade kommunikationssätt i ett vidare perspektiv. Artiklarna ovan beskriver visserligen olika plattformar som har gynnat kommunikationen, men tar inte upp aspekten av skapandet av nya symboler i de nya kommunikationssätten. Vår undersökning är viktig eftersom vi kommer att undersöka just detta: hur nya symboler skapas när sätten att kommunicera förändras. Utöver detta presenteras i artiklarna ovan aspekten av kommunikation mellan lärare och elever, medan vi i vår undersökning kommer fokusera mest på kommunikationen elever emellan.

3.3 Ensamhet under Covid-19-pandemin

Enligt Teater, Chonody och Hannan (2021) ökar känslor av ensamhet på grund av frånvaron av fysisk interaktion. Känslan av ensamhet kan påverka individens sociala välbefinnande negativt samt skapa känslor av osäkerhet och tomhet. Enligt ovan nämnda studie förlitar sig unga människor, till skillnad från äldre människor, mer till teknik för socialt engagemang och stöd. Unga känner lägre grad av ensamhet när de deltar i aktiviteter utomhus, pratar i telefon eller sms:ar eftersom dessa aktiviteter innehåller direkt interaktion. Plattformar som exempelvis

Snapchat eller TikTok ingår inte i tidigare nämnda kategori eftersom de är mindre interaktiva eller passiva.

Teater, Chonody & Hannan (ibid.) menar också att tekniken kan vara både på gott och ont. Den kan framkalla känslor av isolering men kan även erbjuda möjlighet till interaktion. Nowland, Necka och Cacioppo (2018) pekar också på att relationen mellan internet och ensamhet kan vara dynamisk och dubbelriktad. Å ena sidan kan internetanvändningen leda till hög grad av ensamhet om den används på ett sätt som gör att den ersätter fysiska träffar och aktiviteter. Å andra sidan kan internetanvändningen bidra till att inleda nya vänskaper och upprätthålla befintliga relationer, vilket minskar ensamheten. Detta gäller dock endast om den fysiska och den virtuella världen kombineras så att man har både fysiska och digitala möten. Enligt artikelförfattarna är det inte internet i sig som påverkar den upplevda ensamheten, utan snarare hur internet *används*.

Ellis, Dumas och Forbes (2020) har utfört en studie relaterad till Covid-19-pandemin där kopplingen mellan användningen av sociala medier och ensamhet utforskades. Resultatet visade att ungdomar oroar sig för Covid-19 samt att de nu spenderar mer tid på sociala medier än de gjorde innan skolorna stängdes. Ungdomarna använder nu 1-2 timmar per dag för att exempelvis skriva till vänner och ha videochattar. Trots betydande ökning av användningen av sociala medieplattformar under den första perioden av pandemin, var den inte relaterad till ensamhet. Bu, Steptoe och Fancourt (2020) påvisar i en studie att ensamheten bland vuxna människor i Storbritannien, under de första veckorna av nedstängningen av samhället, ökade bland de som redan var ensamma. Bland de som var minst ensamma innan pandemin började hade ensamheten minskat ytterligare. För de människor som befann sig mellan dessa två grupper när det gällde ensamhet före pandemin, ledde pandemin inte till någon signifikant skillnad i känsla av ensamhet. Enligt Luchetti et al. (2020) ökade inte ensamheten bland vuxna amerikanska människor under den första tiden av Covid-19-restriktioner. Tvärtom upplevde respondenterna att de kände ett ökat stöd från andra människor. Dock fanns det några grupper av människor som kände sig mer ensamma än tidigare, men i det stora hela visar undersökningen att ingen stor ökning av ensamhet har skett under denna period.

Cooper et al. (2021) visar i en studie om ungdomar i Storbritannien att ökad social kontakt inte innebär lägre grad av ensamhet. Enligt artikelförfattarna

handlar ensamhet om den diskrepans som finns mellan en individs önskade och faktiska kontaktnät, snarare än om individens faktiska sociala situation. Rogers, Ha och Ockey (2021) presenterar i sin studie hur ungdomar i USA upplever att Covid-19 har påverkat deras sociala och emotionella liv. Resultaten visar att ungdomarna spenderade mer tid med sina familjer och mindre tid med sina vänner. De kände ökat stöd från familjen, men ett något minskat stöd från vänner. Dessa upplevda förändringar kunde kopplas till ökad ensamhet, jämfört med innan pandemin. Trots att många av ungdomarna ansåg att det inte fanns några fördelar med den sociala distanseringen som pandemin inneburit, fanns en del ungdomar som istället kände att det var något positivt att spendera mycket tid med familjen. De ansåg även att förändringarna inneburit färre sociala stressorer i form av exempelvis mobbning. Ett fåtal av ungdomarna uppgav att de inte upplevt några svårigheter till följd av pandemin.

Det genereras även ny forskning kring Covid-19 och ensamhet: bland annat beskriver Lunds Universitet (2020) att Christopher Swader arbetar på en ny studie där syftet är att undersöka människors känslor av ensamhet under Covid-19-pandemin, samt hur de använder sig av den sociala infrastrukturen för att hantera dessa känslor. För att genomföra undersökningen samlar Swader in dagböcker från cirka 400 personer som beskriver sina dagliga liv under pandemin. Eftersom Covid-19 är en så pass ny företeelse behövs ytterligare forskning inom området, varför vår studie är relevant. Teater, Chonody och Hannan (2021) lyfter i sina studier fram relationen mellan ensamhet och internet samt skillnaden mellan interaktiva och passiva kommunikationsplattformar. De andra undersökningarna presenterar olika perspektiv på känslan av ensamhet kopplat till pandemin och internet. Vår undersökning fokuserar på svenska gymnasieelevers erfarenheter av känslor av ensamhet under den pågående pandemin, vilket ovan nämnda artiklar inte belyser.

3.4 Sammanfattning av tidigare forskning

Ovan nämnda studier är relevanta för vår uppsats då de ger en bild av ungdomars upplevelser av att studera via fjärr- och distansundervisning. Artiklarna belyser dock inte just svenska gymnasieelevers erfarenheter av Covid-19-pandemin och dess konsekvenser, vilket vår studie fokuserar på. I den första delen av detta avsnitt presenterades forskning som beskrev övergången från närundervisning till

fjärr- och distansundervisning. Enligt Landicho (2021) hade elevernas utrymme hemma omvandlats till skolans utrymme. Bin och Yoon (2020) beskrev hur familjer i Kina och Sydkorea har hanterat att skolundervisningen nu bedrivs som fjärr- och distansundervisning.

Vidare beskriver artiklarna av Niemi och Kousas (2020) samt Rodríguez-Leonardo och Peña Peralta (2020) hur kommunikationen ser ut under fjärr- och distansundervisningen. Dessa lyfter fram olika sätt och plattformar som används för att kommunicera digitalt. Landicho (2021) beskrev hur interaktionen och kommunikationssätten har förändrats i övergången från fysiska möten till digitala möten. I den tredje delen av detta avsnitt presenterades artiklar som är viktiga för vår sista frågeställning som berör känslan av ensamhet under Covid-19-pandemin och fjärr- och distansundervisningen. Här lyftes olika aspekter av den sociala dimensionen av ensamhet fram, samt känslan av ensamhet hos gymnasieelever kopplat till studier via fjärr- och distansundervisning. Vissa studier visade att ensamheten har ökat medan andra visade att det inte fanns någon signifikant skillnad i känslan av ensamhet. Trots att vissa studier inte hade samma målgrupp som vi, alltså gymnasieelever i åldrarna 16-19 år, anser vi ändå att de kan kopplas till vår studie eftersom de belyser känslor av ensamhet som människor oavsett ålder kan uppleva.

En del av de ovan nämnda studierna är utförda i början av pandemin, vilket skulle kunna innebära att gymnasieelevers upplevelser har förändrats sedan studiernas genomförande. För att undersöka hur gränser mellan skola och hem har förändrats samt hur kommunikationen ser ut och hur ensamhet under fjärr- och distansundervisningen påverkar gymnasieelever idag, är vår studie viktig. Det finns ännu inte särskilt mycket forskning kring detta ämne eftersom Covid-19-pandemin är en så pass ny företeelse och då vi fortfarande befinner oss i denna pandemi. Då vi inte hittat mycket forskning kopplad till hur just svenska ungdomar har påverkats av pandemin, anser vi också att detta är en kunskapslucka vi kan hjälpa till att fylla.

4 Teoretiskt ramverk

Nedan presenteras våra teoretiska perspektiv vilka är Erving Goffmans dramaturgiska perspektiv, Herbert Blumers teori om symbolisk interaktionism och

Georg Simmels teori om ensamhet. Goffmans perspektiv användes för att förklara hur fjärr- och distansundervisningen har påverkat gränsen mellan skola och hem, Blumers teori underlättade förståelsen av hur kommunikationen fungerar under fjärr- och distansundervisningen och Simmels teori användes för att förstå gymnasieelevers känslor av ensamhet under fjärr- och distansundervisningen.

4.1 Erving Goffmans dramaturgiska perspektiv

För att analysera hur skolkuratorerna uppfattar att gymnasieeleverna har påverkats av fjärr- och distansundervisningen, har vi tagit hjälp av Erving Goffmans dramaturgiska perspektiv. Goffman förknippas ofta med symbolisk interaktionism, men antog inte själv den beteckningen. I en intervju med Verhoeven (1993) berättar Goffman att han inte uppfattar sig själv som symbolisk interaktionist. Därför är hans dramaturgiska perspektiv placerat under en egen rubrik, istället för under rubriken "4.2 Symbolisk interaktionism". Heidegren och Wästerfors (2019) menar att Goffman beskriver det mänskliga samspelet som en teater, där världen är som en scen varpå människor spelar olika roller. Enligt Goffman (2014) interagerar människor med varandra genom att utföra framträdanden. Framträdandet (impression management) är den aktivitet som individen visar upp när en viss grupp av observatörer är närvarande och har även ett inflytande på observatörerna.

Framträdanden sker inom den främre regionen, vilket är en av de två regioner Goffman (ibid.) menar finns. Dessa regioner kan variera beroende på vilket kommunikationsmedium som används; exempelvis kan man isolera en region auditivt eller visuellt. I den främre regionen sker själva framträdandet och det är där individen försöker ge åskådarna en uppfattning av att hen upprätthåller vissa normer. Här använder individen sig av en fasad som fungerar som ett slags måttstock för hur individen framställer sig själv inför andra. Fasaden består av två delar varav den ena, inramningen, kommer att användas i denna uppsats. Inramningen är "rekvisitan" och inbegriper bland annat fysisk placering, möbler och dekor. Eftersom inramningen är platsbunden kan individen inte börja spela sin roll förrän hen tagit sig till platsen. Individen måste följaktligen avsluta sitt framträdande när hen lämnar platsen.

När individen däremot befinner sig i den bakre regionen får alla de uttryck som kunde ha förstört uppträdandet och observatörernas uppfattningar om

individen komma fram (Goffman 2014). I den bakre regionen får allt det som inte får visas i den främre regionen komma fram och där kan individen koppla av och kliva ur sin roll. Individerna kan i den bakre regionen förbereda sina framtida framträdanden och prata helt öppet om vad de verkligen tycker och tänker. Den främre och den bakre regionen angränsar till varandra, men i allmänhet kan individen trots detta känna sig säker på att inga observatörer kan komma åt den bakre regionen. Heidegren och Wästerfors (2019) beskriver även att det enligt Goffman inte finns några fasta främre och bakre regioner utan att dessa definieras av aktörernas beteendeförändringar. Det är därmed individerna som definierar regionerna.

4.2 Symbolisk interaktionism

En annan teori vi har valt att utgå ifrån i vår uppsats är symbolisk interaktionism, som bygger på tre huvudprinciper (Heidegren & Wästerfors 2019). Den första innebär att människor agerar gentemot ting utifrån de betydelser som tingen har för dem. Exempel på dessa ting är fysiska objekt, kategorier av människor, institutioner, vägledande ideal och aktiviteter. Kort sagt, situationer som en individ möter i sitt dagliga liv. Den andra huvudprincipen innebär att betydelsen av dessa ting grundar sig i den sociala interaktionen mellan individer. Den tredje huvudprincipen anger att dessa betydelser hanteras av individen genom en tolkningsprocess som sker när individen handskas med tingen.

Enligt Blumer (1986) är kärnan i den symboliska interaktionismen den interaktion som sker människor emellan. Människor reagerar inte enbart på varandras handlingar utan de tolkar och definierar även dessa handlingar, vilket skapar mening. Symbolisk interaktion innebär att en tolkningsprocess mellan motpartens handling och den egna reaktionen sker (Heidegren & Wästerfors 2019). Att instinktivt reagera på något är därmed inte en symbolisk interaktion; då handlar det istället om icke-symbolisk interaktion. Den symboliska interaktionen bygger på att individen tolkar motpartens agerande och därefter reagerar. Om människor definierar en situation som verklig, så är den också verklig i sina konsekvenser (Trost & Levin 2018). Detta är på grund av att människans uppfattning av situationen styr hennes beteende. Interaktion kan ske genom det talade språket, men även genom bland annat gester och kroppsspråk (ibid.). Dessa sätt att kommunicera på kan bli till symboler då de skapar en mening som

individens och dess närmaste omgivning är överens om. Den mening som skapas beror på definitionen av situationen; utan denna definition är ordet eller gester ingen symbol.

Människor är inte sociala från födseln utan lär sig att bli sociala genom samhället och personerna runt omkring sig (Trost & Levin 2018). Detta sker genom bland annat ord och gester. Personerna som är runt barnet, som barnet bryr sig om och som under inlärningsprocessen och perioden av socialisering finns i hans omgivning kallas för signifikanta andra. Dessa personer kan vara föräldrar, syskon och senare när barnet växer upp kan de även vara lärare och klasskamrater. Dessa spelar en avgörande roll för uppbyggnaden av människans "jag" och föreställningsvärld samt sättet av att i olika sammanhang definiera situationer. Människor skapar, genom tidigare interaktioner, gemensamma förståelser om hur man ska agera i vissa situationer (Blumer 1986). Dessa förståelser gör att människor kan agera lika. Ibland uppstår dock situationer där det inte finns någon gemensam definition av situationen, vilket leder till att ett gemensamt handlande blir blockerat. För att kunna återgå till det gemensamma handlandet måste nya tolkningar göras som leder till att situationen omdefinieras. Dessa situationer kan skapa en känsla av att ingenting är sig likt, just för att den sociala ordningen måste omskapas (Heidegren & Wästerfors 2019).

4.3 Georg Simmels teori om ensamhet

För att analysera vår empiri som behandlar frågan om ensamhet har vi valt att utgå från den tyske filosofen och sociologen Georg Simmels teorier. Simmel (1981) menade att mellanmännsliga relationer karaktäriseras av en växelverkan mellan parterna. Denna växelverkan innebär alltid någon form av utbyte, oavsett vad man får för reaktion av motparten. Även då man inte får någon tydlig reaktion sker ett utbyte eftersom båda parter utbyter energier och därmed påverkar varandra. Eftersom man inte enbart ger av sig själv i form av utbytets syfte, utan även mottar en känsloreflex från motparten, innebär det att utbytet av värdesumman alltid är större efter att utbytet skett än det var innan. Var och en ger därmed den andre mer än hen själv hade från början. Detta leder till en process där varje individ dagligen utsätts för både vinst och förlust samt ökning och minskning av livsinnehållen.

Vidare menar Simmel (ibid.), i sin teori om ensamhet och tvåsamhet, att det faktum att en människa *inte* växelverkar med andra människor inte per automatik kan kopplas till begreppet ensamhet. Trots att ensamhet innebär en frånvaro av växelverkan eller interaktion med andra människor, kan interaktionen leva kvar i den ensamma människan i form av minnen av det förflutna eller förväntan om framtida relationer (Heidegren & Wästerfors 2019). Tidigare växelverkan med andra människor lever vidare i minnet. Ensamhet kan även vara en självvald paus i det sociala livet, men eftersom ensamheten är en form av växelverkan får den ändå sin mening genom det sociala sammanhang som individen väljer att avskilja sig från. Simmel (1981) menar att ensamhet kan upplevas som något positivt, men detta kan enbart ske då samhällets syn på ensamhet kopplas bort. Upplevelsen av ensamhet beror inte på individens egen uppfattning, utan den påverkas av samhällets ofta negativa syn på tillståndet. Hur en individ upplever ensamhet är alltså bara reaktioner på upplevelser av samhällets påverkan. En individ kan därmed känna sig mer ensam då hen är omgiven av människor än då individen är själv i fysisk bemärkelse.

Ytterligare en av Simmels grundtankar är kopplad till förhållandet mellan närhet och distans i relationer (Heidegren & Wästerfors 2019). Det finns olika former av dessa; det kan exempelvis handla om fysisk, social, intellektuell eller emotionell närhet och distans. I viss utsträckning finns i alla relationer en variation av närhet och distans. När en individ befinner sig i sociala sammanhang behöver hen hitta en balans, som beror på situationen, mellan närhet och distans. I vissa fall kan för mycket närhet vara opassande, medan för mycket distans å sin sida kan omöjliggöra fortsatt växelverkan och därmed förstöra relationen.

5 Metod och metodologiska överväganden

I detta avsnitt kommer inledningsvis val av metod samt urvalsmetod och kontakt till informanter att presenteras, åtföljt av en beskrivning av genomförandet av våra semistrukturerade intervjuer. Därefter kommer vi att beskriva vårt tillvägagångssätt gällande bearbetning och analys och slutligen kommer forskningsetiska överväganden samt metodens tillförlitlighet att presenteras.

5.1 Val av metod

I genomförandet av denna studie har vi använt oss av en kvalitativ metodansats. Den kvalitativa forskningen inriktar sig på förnimmelser som inte går att mäta, som exempelvis känslor, upplevelser och tankar (Ahrne & Svensson 2015). Det intressanta inom den kvalitativa forskningen är att visa *att* förnimmelserna finns, i vilka situationer de förekommer samt hur de fungerar. Syftet är därmed inte att mäta hur mycket, hur länge eller hur ofta förnimmelserna finns, såsom det är inom kvantitativa metoder. Syftet med vår uppsats är att undersöka hur det är för gymnasieelever att studera via fjärr- och distansundervisning. Eftersom vi vill undersöka upplevelser och erfarenheter är den kvalitativa ansatsen den mest lämpliga. Vårt syfte är alltså inte att mäta hur mycket, hur länge eller hur ofta olika upplevelser och känslor uppstår. Vi är istället intresserade av att förstå gymnasieelevers erfarenheter, vilka vi har undersökt genom skolkuratorers perspektiv på grund av etiska skäl. Detta återkommer vi till under nästkommande rubrik.

I kvalitativa intervjuer är syftet att få reda på den intervjuades ståndpunkter, vilket innebär att intervjun gärna får röra sig i olika riktningar beroende på vad intervjupersonen upplever vara viktigt (Bryman 2018). Därför kan intervjuerna i ganska stor utsträckning avvika från intervjuguiden. Intervjuaren kan exempelvis ställa nya frågor som uppstår under tiden intervjun pågår. Enkelt uttryckt anpassas intervjun till stor del efter intervjupersonerna, eftersom man vill ha så detaljerade svar som möjligt. Eftersom vi ville få så fylliga beskrivningar som möjligt kring skolkuratorernas erfarenheter av gymnasieelevernas upplevelser och eftersom vi ville att fokus skulle ligga på intervjupersonernas utsagor, valde vi att använda oss av semistrukturerade intervjuer. Detta beskrivs mer ingående under rubrik "5.3 Genomförande av semistrukturerade intervjuer".

5.2 Urvalsmetod och kontakt till informanter

I vår studie har vi valt att fokusera på hur det kan vara att studera via fjärr- och distansundervisning under Covid-19-pandemin. Anledningen till att vi valde att fokusera på just gymnasieelevers erfarenheter hade att göra med vår förförståelse. När vi inledde studien trodde vi att gymnasieelever skulle ha påverkats mer av pandemin och de restriktioner som följt än exempelvis grundskoleelever, eftersom

gymnasieskolorna hållits stängda i högre utsträckning än grundskolorna. Därmed ansåg vi det vara mer intressant att undersöka skolkuratorers perspektiv på gymnasieelevers upplevelser av att studera på distans, snarare än grundskoleelevers. Eftersom gymnasieelever är i en ålder då de snart ska ut i vuxenlivet tänkte vi att pandemin skulle ha påverkat dem extra mycket i denna kritiska period i livet. Eftersom vi själva är universitetsstudenter utgick vi från våra egna erfarenheter av fjärr- och distansundervisning och förmodade att också gymnasieelever på liknande sätt skulle ha påverkats av Covid-19-restriktionerna. Våra förutfattade meningar om hur gymnasieelever skulle ha påverkats av Covid-19-pandemin kan ha påverkat studien, vilket vi återkommer till under följande rubrik.

Enligt Vetenskapsrådet (2002) bör särskild försiktighet iakttas när undersökningsdeltagarna är omyndiga. Vår studie handlar om hur det är för gymnasieelever att studera via fjärr- och distansundervisning under Covid-19-pandemin, vilket innebär att gymnasieeleverna själva torde vara den bästa källan för information kring detta. Vi valde dock att inte intervjua gymnasieeleverna själva då de är i åldrarna cirka 16-19 år och många därmed är omyndiga. Om undersökningsdeltagaren har fyllt 15 år och förstår vad forskningen innebär för sin egen del, kan deltagaren dock samtycka till deltagande själv utan att behöva ha vårdnadshavares samtycke (Källström Cater 2015). Detta innebär att de flesta gymnasieelever hade kunnat samtycka till deltagande i studien själva, trots att de är omyndiga. Eftersom vi inte har någon erfarenhet av att intervjua omyndiga personer ansåg vi dock att vi behöver iaktta ytterligare försiktighet. Utöver detta kan även våra frågeställningar innebära känsliga ämnen för deltagarna, speciellt den frågeställning som rör känslan av ensamhet. Dessutom skulle intervjuerna ske på distans, vilket skulle kunna innebära ytterligare en utsatthet då eleverna kanske inte skulle känt sig bekväma med att prata om detta känsliga ämne online. På grund av ovan nämnda skäl valde vi att kontakta skolkuratorer istället för gymnasieeleverna själva. Vi är medvetna om att vårt val av att undersöka gymnasieelevers erfarenheter utifrån skolkuratorers perspektiv kan ha påverkat vår studie. Vi återkommer till detta i diskussionsavsnittet.

För att välja ut intervjupersoner använde vi oss av ändamålsenligt urval som enligt Bryman (2018) är en form av icke-sannolikhetsbaserat urval. Forskaren väljer, vid denna typ av urval, ut relevanta undersökningsdeltagare för

de forskningsfrågor som har formulerats. Undersökningspersonerna väljs efter vissa kriterier för att göra möjligt att besvara forskningsfrågorna. Eftersom urvalet är ett icke-sannolikhetsbaserat urval kan inte resultaten generaliseras till en population. Eftersom vi undersökte upplevelser och erfarenheter var dock inte en generalisering av resultatet något vi eftersträvade.

Våra kriterier var att undersökningspersonerna skulle vara skolkuratorer och arbeta på gymnasieskolor i Skåne. Vi valde att kontakta skolkuratorer på gymnasieskolor eftersom de har nära kontakt med gymnasieelever och därmed kunde ge oss relevant information i förhållande till våra frågeställningar. Vi hade från början tänkt att enbart kontakta skolkuratorer inom ett mer begränsat geografiskt område, men då vi inte fick respons från tillräckligt många inom detta område, valde vi att utöka det till att inbegripa hela Skåne. Vi kontaktade skolkuratorer från både kommunala och fristående gymnasieskolor runtom i Skåne. I de fall då vi inte hittade några kontaktuppgifter till skolans kuratorer använde oss av tvåstegsurval och kontaktade rektorn på skolan som vidarebefordrade våra mail till kuratorerna. Kontakten skedde via mail, där vi angav ungefärlig tidsåtgång för intervjuerna (Trost 2010). Inför varje intervju skickade vi även ut intervjufrågorna till våra intervjupersoner via mail, så att de hade chansen att förbereda sig.

5.3 Genomförande av semistrukturerade intervjuer

Vid intervjuer av representanter för organisationer eller företag är det lämpligt att vara två stycken som intervjuar (Trost 2010). Därför valde vi att båda närvara vid samtliga intervjuer. För att underlätta samtalet mellan intervjuperson och intervjuare höll den ena av oss i samtalet medan den andra antecknade. Vi delade upp ansvaret så att vi höll i varannan intervju och transkriberade varannan. Enligt Bryman (2018) används vid semistrukturerade intervjuer en intervjuguide med specifika teman, där följderna på frågorna kan variera och intervjuaren har möjlighet att ställa följdfrågor till intervjupersonen. Det finns därmed möjlighet för intervjuaren att ställa frågor som dyker upp under intervjuens gång och som inte ingick i intervjuguiden. Intervjupersonen har även stor frihet att utforma sina svar så som hen själv önskar.

Vi använde oss av en intervjuguide med frågor indelade i olika teman: bakgrundsfrågor som bland annat berörde skolkuratorns allmänna arbetssituation,

skolkuratorns arbete under pandemin samt hur eleverna påverkats av pandemin. Eftersom intervjuerna var av semistrukturerad karaktär varierade ordningen på frågorna som ställdes mellan de olika intervjuerna. Följdfrågor ställdes också vid behov av ytterligare förklaringar eller då intervjupersonen lyfte något som vi ville gå djupare in på. Vi ändrade även intervjuguiden vid några tillfällen under arbetets gång. Detta innebar att intervjuguiden kunde se olika ut vid olika intervjuer, samt att en del av de frågor vi ställde i slutändan inte kom att bli relevanta för vår studie.

Att vi ändrade intervjuguiden under tiden vi utförde intervjuerna kan ha haft både för- och nackdelar. I och med valet av semistrukturerad variant på intervju var intervjuprocessen flexibel (Bryman 2018). Därför kunde vi ständigt förbättra frågorna och därmed kontinuerligt skapa en mer relevant intervjuguide. Däremot krävs ett visst mått av struktur i intervjuandet för att man ska kunna jämföra de olika fallen med varandra (ibid.). En nackdel kan därför vara att vi inte ställde samma frågor till alla intervjupersoner och därmed fick olika typ av information från de olika intervjupersonerna. Förfarandet kan medföra att det blir svårare att jämföra de olika svaren med varandra. Detta blev tydligt efter vår första intervju då vi ändrade fokus i vår intervjuguide. Skiftningen i fokus innebar att det blev svårt att jämföra svaren från den första intervjun med svaren från resten av intervjuerna. Vi kontaktade därför den första intervjupersonen igen för att ge hen möjlighet att få svara på de nya frågor vi arbetat fram. Efter att alla intervjuer hade genomförts ändrade vi också fokus på vår uppsats något, vilket medförde att vissa av de teman vi använde oss av till intervjuguiden inte längre var aktuella. Ett exempel på detta var att flera av de frågor vi ställde under intervjuerna handlade om hur skolkuratorerna arbetade, vilket innebar att många av de svar vi fick inte var relevanta för det fokus vi slutligen valde för vår studie. Ytterligare en brist vi uppmärksammade under intervjuförfarandet var att vi ibland hade svårt att hålla samtalet till ämnet vilket eventuellt kan ha inneburit en mindre andel relevant information.

Vi genomförde alla åtta intervjuer via Zoom eller Meet och varje intervju varade i mellan 30-60 minuter. Intervjuer som sker online med webbkamera liknar personliga intervjuer där intervjuare och intervjuperson befinner sig i samma rum (Bryman 2018). En fördel med att ha intervjuer online är att man slipper långa resor då urvalet finns på stora geografiska avstånd. Våra

intervjupersoner befann sig i olika delar av Skåne och eftersom vi hade relativt knappt med tid var det en fördel att intervjuerna skedde online.

Bryman (2018) beskriver även att intervjuer online kan kännas bekvämare för en del personer, vilket kan innebära att vissa personer som annars skulle ha nekat ställer upp på att bli intervjuade. Dessutom finns det, enligt Bryman (ibid.), inget som tyder på att det skulle vara svårare för intervjuaren att skapa en tillitsfull relation till intervjupersonerna online än vid direkta intervjuer. Däremot finns det nackdelar med att genomföra intervjuer online, i form av bland annat tekniska problem. Det är inte alla som är vana vid att använda sig av dessa program och dessutom kan dålig mottagning försämra kvaliteten. De flesta av våra intervjupersoner var dock vana vid de program vi använde oss av vilket innebar att intervjuerna skedde på ett smidigt sätt. Däremot hade vi ibland dålig mottagning vilket gjorde att vi då hade svårt att höra vad intervjupersonerna sa. Detta försvårade kommunikationen under intervjun och det ledde även till att det blev svårare att korrekt transkribera dessa intervjuer.

I motsats till hur Bryman (2018) menar att skapandet av en tillitsfull relation inte skulle försvåras vid intervjuer som sker online, menar Eriksson-Zetterquist och Ahrne (2015) att intervjuer som sker online blir mer formella. Författarna anser att denna typ av intervju lämpar sig bäst när intervjun handlar om bestämda sakförhållanden, men när man som intervjuare exempelvis vill undersöka människors föreställningar är denna metod inte lika passande. Eftersom vi ville undersöka hur det är för gymnasieelever att studera via fjärr- och distansutbildning under Covid-19-pandemin, skulle intervjuer online inte vara det bästa alternativet, enligt dessa författare. På grund av den rådande pandemin hade vi dock inget val, men vi är medvetna om att sättet intervjuerna hölls på kanske inte var idealt.

Enligt Bryman (2018) kan intervjupersonernas svar påverkas av intervjuarnas yttre egenskaper. Eftersom intervjun skedde via videolänk kunde våra intervjupersoner se oss. Vi tror dock inte att våra yttre egenskaper såsom könstillhörighet, ålder eller etnisk bakgrund har påverkat intervjupersonernas svar i någon större utsträckning eftersom våra yttre egenskaper var oväsentliga kopplat till det ämne vi undersökte. Utöver detta var ämnet förmodligen inte känsligt för våra intervjupersoner då frågorna inte berörde dem direkt, vilket innebär att våra yttre egenskaper inte borde ha haft någon större inverkan på deras svar. Enligt en

studie som Bryman (ibid.) refererar till, kan det också vara svårare att få ett godkännande till att medverka i en intervju online än i vanliga telefonintervjuer. Bryman (2018) menar även att det finns tecken som tyder på att intervjupersoner som ska medverka i intervjuer online oftare än vid direkta intervjuer, tenderar att utebli. När vi kontaktade skolkuratorer i syfte att be dem att medverka i vår studie, fick vi inte särskilt många svar vilket ledde till att det var svårt att få ihop det antal intervjupersoner vi behövde ha. Däremot uteblev ingen av intervjupersonerna från intervjuerna.

5.4 Bearbetning och analys

Det första steget i bearbetningen av materialet bestod av transkribering av intervjuerna. Transkribering ska göras så snart som möjligt efter intervjun för att inte riskera att intrycken går förlorade (Öberg 2015). För att transkriberingen skulle bli så korrekt som möjligt utförde vi den snarast efter varje utförd intervju. Vid vissa tillfällen när vi hade flera intervjuer på kort tid hann vi dock inte transkribera en intervju innan vi genomförde nästa, utan fick istället skjuta upp transkriberingen till efter det att vi genomfört nästa intervju. Detta kan ha inneburit att intrycken från de olika intervjuerna beblandades och att transkriberingen inte blev helt korrekt utförd. Dock bedömer vi att det i så fall är en så pass liten skillnad att det inte är något som påverkar uppsatsen i dess helhet.

För att analysera vår empiri använde vi oss av en tematisk analysstrategi, vilket är en strategi som innebär att forskaren söker efter olika teman i sin empiri som är kopplade till forskningens fokus (Bryman 2018). Det första steget i vår tematiska analysstrategi var att läsa igenom empirin för att bli väl förtrogen med den. Efter att vi transkriberat alla intervjuer kodade vi materialet för att hitta de teman som var mest relevanta för vår studie. Eftersom vårt material var relativt stort började vi med en initial kodning där vi kodade vår empiri mer spontant (Rennstam & Wästerfors 2015). När vi sedan hittat olika mönster i materialet övergick vi till en mer fokuserad, selektiv kodning (ibid.). Därmed kunde vi urskilja olika teman och valde därefter ut de som vi ville fokusera på i vår analys.

De slutgiltiga temana vi valde att fokusera på blev “flytande gräns mellan skola och hem”, “kommunikationssätt under fjärr- och distansundervisning” samt “ensamhet”. När vi valde våra teman undersökte vi vilka som var mest förekommande bland våra intervjupersoner. Vi kunde även hitta många

intressanta citat kopplade till dessa teman. Dock utgick vi inte enbart från vilka teman som förekom flest gånger, utan undersökte även kopplingar och samband mellan dem (Bryman 2018). Även de skillnader vi fann mellan de olika temana hjälpte oss att sortera ut vilka som var relevanta. Vi behöll de teman där vi kunde finna både likheter och skillnader i intervjupersonernas utsagor, för att på så vis bredda analysen så mycket som möjligt.

Efter att vi delat in vår empiri i ovan beskrivna teman började vi reducera vårt material genom att ta bort det vi ansåg vara irrelevant för vår studie. Vid reduktion av materialet är det viktigt att man inte väljer ut endast de teman som man vill ha kvar, utan att man även väljer de teman som problematiserar ens egna eller förutfattade meningar (Rennstam & Wästerfors 2015). För att skapa en så god representation av vårt material som möjligt valde vi ut citat som visade på olika uppfattningar hos de olika intervjupersonerna. Efter detta applicerade vi våra teorier på empirin och analyserade valda teman. Vid urvalsförfarandet spelade vår förståelse förmodligen en viss roll eftersom det inte går att undkomma att våra egna tolkningar påverkade valen. Hur vår förståelse påverkat analysförfarandet återkommer vi till under rubrik "5.6 Metodens tillförlitlighet".

5.5 Forskningsetiska överväganden

Enligt Vetenskapsrådet (2002) finns det krav på att samhället ska bedriva forskning för att generera och fördjupa kunskap samt förbättra metoder, vilket kallas forskningskravet. Det finns även ett krav som kallas individskyddskravet som är till för att skydda samhällets medlemmar vid vetenskapliga undersökningar. Detta krav innebär att samhällsmedlemmar inte får utsättas för psykisk eller fysisk skada, förödmjukelse eller kränkning. De ska även bli skyddade mot otillbörlig insyn i exempelvis sina livsförhållanden. Dessa två krav måste vid varje vetenskaplig undersökning vägas mot varandra.

Genom att vi genomför den här studien uppfyller vi forskningskravet. Vi bidrar till forskningen genom att undersöka hur det är för gymnasieelever att studera via fjärr- och distansundervisning under Covid-19-pandemin. Eftersom detta är ett område som det ännu inte finns särskilt mycket forskning kring, då vi fortfarande befinner oss i pandemin, fyller vi en kunskapslucka. Under insamlandet av empirin har inga respondenter kommit till skada, varken psykiskt eller fysiskt. Ingen utav respondenterna har blivit förödmjukade eller kränkta

under empiriinsamlingen. När vi valde att intervjua skolkuratorer istället för gymnasieeleverna själva tog vi hänsyn till den del av individskyddskravet som handlar om att skydda individer mot otillbörlig insyn i sina livsförhållanden. Detta var särskilt viktigt med tanke på vad vi beskrev under rubrik 5.2: att ämnet vi valt att undersöka är känsligt samt att gymnasieeleverna är i en ålder som innebär att det är tveksamt om det är etiskt försvarbart att intervjua dem, speciellt med tanke på att vi inte har någon erfarenhet av att intervjua minderåriga.

Individskyddskravet kan även delas in i fyra allmänna huvudkrav (Vetenskapsrådet 2002). Det första kravet är *informationskravet* som innebär att forskaren ska informera intervjupersonerna om undersökningens syfte samt om att deras deltagande är frivilligt. Intervjupersonerna har rätt att välja att inte delta eller att avbryta sitt deltagande när som helst. Vi informerade intervjupersonerna, skriftligen i vårt informationsbrev och muntligen inför intervjuerna, om syftet och att deras deltagande var frivilligt.

Det andra kravet är *samtyckeskravet* som innebär att forskaren inför sin studie måste inhämta undersökningsdeltagarnas samtycke (Vetenskapsrådet 2002). Innan vi inledde varje intervju, läste vi upp informationsbrevet och bad intervjupersonen att säga sitt för- och efternamn samt ge sitt samtycke om hen samtyckte till vad som stod däri. Vi spelade in samtycket och förde sedan över det till ett usb-minne. Deltagarnas rätt att självständigt bestämma om, hur länge samt på vilka villkor de ska delta är också en viktig del av samtyckeskravet (ibid.), vilket vi informerade intervjupersonerna om i vårt informationsbrev. De ska även kunna avbryta sin medverkan i undersökningen utan att det medför några negativa konsekvenser. Det har inte förelegat något beroendeförhållande mellan forskare och undersökningsdeltagare i vår studie.

Det tredje kravet är *konfidentialitetskravet* som innebär att alla uppgifter om identifierbara personer ska behandlas med största möjliga konfidentialitet och förvaras så att ingen obehörig kan komma åt dem (Bryman 2018). Intervjuerna spelades in och fördes sedan över till ett usb-minne som förvarades så att ingen utomstående kunde få tag på det. När uppsatsen är färdig kommer all insamlad empiri att raderas. Enligt Vetenskapsrådet (2002) ska forskaren även försäkra deltagarna anonymitet. Vi anonymiserade intervjupersonerna redan från transkriberingsfasen och har hållit dem anonyma under hela vår undersökning. I analysen döptes intervjupersonerna om med slumpvis valda namn, för att vi skulle

kunna referera till dem i texten. För att undvika att läsare ska kunna urskilja enskilda individer ur intervjupersonernas utsagor, valde vi att inte använda sådant material som är så pass detaljerat att dessa individers identitet skulle kunna röjas.

Enligt det fjärde kravet, som kallas *nyttjandekravet*, ska uppgifterna som samlas in till en undersökning endast användas i forskningssyfte (Bryman 2018). Personuppgifterna som samlas in får inte heller användas för beslut som direkt påverkar deltagaren, om denne inte givit sitt samtycke till detta (Vetenskapsrådet 2002). Vi har enbart använt vårt insamlade material till vår undersökning. Vi har inte heller använt, och kommer inte att använda, de insamlade personuppgifterna för beslut som påverkar våra intervjupersoner.

5.6 Metodens tillförlitlighet

Eftersom vår studie bygger på en kvalitativ metodansats är det svårt att använda begreppen validitet och reliabilitet för att bedöma vår metods tillförlitlighet. Därför kommer vi istället använda oss av begreppet *tillförlitlighet*. Tillförlitlighet består av fyra kriterier som ska uppfyllas (Bryman 2018). Det första är *trovärdighet*, vilket innebär att forskningen ska ha utförts i enlighet med de regler som finns samt att respondenterna får ta del av resultaten så att de kan bekräfta att forskaren uppfattat deras utsagor korrekt. Detta kallas respondentvalidering. Under skrivandet av vår uppsats har vi följt de regler som finns. Den knappa tidsram vi haft till förfogande har satt gränser för hur vi har kunnat utforma vår studie (Svensson & Ahrne 2015). Därför har vi inte haft tid att genomföra respondentvalidering. Vad vi har gjort istället för att uppnå denna del av trovärdighetskriteriet är att vi under intervjuerna bad våra intervjupersoner att utveckla sina resonemang om vi tyckte att något var oklart. I slutet av varje intervju frågade vi även intervjupersonen om hen hade något att tillägga.

Det andra kriteriet inom tillförlitlighet är *överförbarhet* och detta innebär att fokus i studien bör ligga på att ge utförliga beskrivningar av respondenternas verklighet, snarare än på att se till att studien är generaliserbar (Bryman 2018). För att uppnå detta kriterium har vi i intervjuerna använt oss av öppna frågor och ställt följdfrågor för att få så fylliga beskrivningar som möjligt av intervjupersonerna. Vi försökte också uppmuntra intervjupersonerna till att berätta mer genom att använda oss av verbala och icke-verbala signaler som att exempelvis säga "mm" och nicka. Som nämnts under rubrik 5.3 kan det faktum

att intervjuerna skedde på distans ha påverkat överförbarheten på så sätt att det kan vara svårare att kommunicera när det sker digitalt samt att det kan vara svårare att undersöka exempelvis upplevelser och nyanser. Dock behöver inte intervjuer på distans leda till att en tillitsfull relation mellan parterna blir svårare att skapa. Vi upplevde inte några större problem med att skapa en tillitsfull relation till våra intervjupersoner. Vad vi däremot upptäckte var att det i och med distansen var svårare att småprata för att lära känna varandra innan intervjun startade, men vi upplevde inte att detta i någon större utsträckning påverkade hur pass utförliga svar intervjupersonerna gav oss.

Pålitlighet, som är det tredje kriteriet inom tillförlitligheten, innebär att forskaren ska vara transparent och redogöra för alla faser av forskningsprocessen (Bryman 2018). Vi uppfyller detta kriterium genom att vi redogör för vår forskningsprocess i detta metodavsnitt samt bifogar vårt informationsbrev och vår intervjuguide under rubrik 9.

Det sista kriteriet inom tillförlitlighet är *möjlighet att styrka och konfirmera* som går ut på att forskaren ska agera i god tro och försöka vara så objektiv som möjligt (Bryman 2018). Forskaren ska inte medvetet ha försökt påverka studieresultatet i en viss riktning, varken genom personliga värderingar eller med den teoretiska inriktningen. För att inte våra egna förutfattade meningar skulle påverka intervjupersonerna var alla de frågor som vi utgick från i vår intervjuguide öppna och därmed inte ledande. När vi ställde spontana följdfrågor, däremot, blev de i vissa fall ledande. Vi märkte även att frågorna tenderade att handla om negativa konsekvenser av Covid-19-pandemin. Detta är något vi reflekterat över i efterhand och är medvetna om kan ha påverkat den empiri vi samlade in. För att få fram olika perspektiv ställde vi dock följdfrågor för att få reda på mer när intervjupersonerna berättade något som sa emot vår förförståelse. När vi genomförde intervjuerna hade vi ännu inte valt teoretisk referensram, vilket innebär att de frågor vi ställde samt de svar vi fick inte färgades av vår teoretiska utgångspunkt.

Det är dock oundvikligt att vi som uppsatsskribenter, med vår förförståelse samt våra värderingar kring ämnet, kommer att påverka undersökningen eftersom det är vi som tolkar materialet (Bryman 2018). Då materialet var förhållandevis stort behövde det reduceras, vilket innebar att vi behövde göra en tolkning av vilka delar vi ansåg skulle väljas ut för att skapa en så representativ bild av

materialet som möjligt. Man kan därför argumentera för att de delar vi ansåg vara viktigast att lyfta, var de som fick ingå i studien. Vi är medvetna om att detta kan ha påverkat vår studie i den riktning som stämde överens med våra förutfattade meningar. När vi arbetade med analysen valde vi dock ut citat som visade på flera olika perspektiv och vi granskade även varandras tolkningar för att undvika att enbart bekräfta vår egen förståelse.

6 Resultat och analys

I den första delen av analysen behandlas vår första frågeställning som undersöker hur fjärr- och distansundervisningen har påverkat gränsen mellan skola och hem. Den andra delen berör kommunikationssätt under fjärr- och distansundervisningen och i den sista delen analyseras känslan av ensamhet bland gymnasieelever under Covid-19-pandemin.

6.1 Flytande gränser - skolan och hemmet har slagits samman

Skolkuratorerna pekar på att gränsen mellan skola och hem har blivit suddig, vilket bland annat har lett till att en del elever har tappat sina rutiner. Fjärr- och distansundervisningen har lett till att skolan på något sätt tagit sig in i hemmet. Erik uttrycker det som att "Hemmet ska ju vara tryggheten på något sätt, men nu har skolan kommit in i hemmet. Det är ju många som inte är bekväma med det. Det är fullt förståeligt". Skolkuratorerna påpekade även att strukturer och rutiner ruckats i och med att denna fysiska skillnad mellan skola och hem försvunnit. Sandra beskriver att eleverna tappar kontrollen över vissa saker när de inte behöver göra sig i ordning och ta sig iväg till skolan:

När strukturen faller... när det blir en slags isolering... när man inte kan ha de rutiner som man brukar ha, när man inte kan ha den vardag som man brukar ha, då blir man mer sårbar. Att vara hemma, att kanske inte behöva gå upp och duscha för att kunna förbereda sig, för att jag kan bara öppna datorn och vara i min säng... på något sätt tappar man lite kontrollen över vissa saker.

Båda dessa citat pekar på att skolan har tagit sig in i elevernas hem och att detta har lett till att de tappat sina tidigare rutiner. Med utgångspunkt i det

dramaturgiska perspektivet skulle skolan kunna ses som den främre regionen och hemmet som den bakre regionen (Goffman 2014). Skolkuratorerna beskriver dock att dessa två regioner nu har sammanblandats, vilket har lett till att eleverna har tappat kontrollen över den struktur de annars brukar ha. I och med fjärr- och distansundervisningen kan eleverna inte längre känna sig lika trygga med att utomstående inte kommer in i deras bakre region, vilket annars brukar vara fallet.

Sandra berättar också att det på skolan där hon arbetar brukar vara viktigt hur man som elev är och ser ut. Hon har träffat många elever som tycker att det är skönt att slippa denna sociala stress i och med fjärr- och distansundervisningen:

Det handlar om en skola där man ska vara på ett visst sätt, det är så himla viktigt med hur man ser ut och att man ska se glad ut och att man ska se pigg ut... och att slippa den där sociala stressen kan vara jätteskönt för en hel del av våra elever också. Att slippa ha den här fasaden att allting är så bra. Så det är någonting som är väldigt tydligt hos oss.

Enligt det dramaturgiska perspektivet är det viktigt för individen att framställa sig på ett visst sätt i den främre regionen. Detta blir tydligt i citatet ovan. Det har tidigare varit viktigt för eleverna på denna skola att upprätthålla en viss fasad kring vilka de är. Däremot är det många elever som nu uppskattar att slippa att upprätthålla den fasaden. Föregående citat pekar på att det inte är lika viktigt för eleverna att visa upp en särskild version av sig själva nu under fjärr- och distansundervisningen som det var innan. Inramningen är en platsbunden del av fasaden, vilket innebär att individen enbart spelar sin roll när hen befinner sig på den aktuella platsen. När den främre regionen nu har flyttat in i den bakre, blir det otydligt för eleverna när de ska börja respektive avsluta sina framträdanden. Skolan, som i vanliga fall är bunden till en viss fysisk plats, befinner sig nu i elevernas bakre region, hemmet. Följden av detta blir att det inte finns någon tydlig start eller något tydligt avslut för elevernas framträdanden. Detta verkar ha inneburit att många elever då struntat i att spela sina roller; de behöver inte göra sig i ordning på morgonen för att se ut på ett visst sätt och de behöver inte heller låtsas som att allt är så bra. Detta pekar på att framträdandet och upprätthållandet

av en fasad inte blir lika viktigt när eleverna befinner sig i sin bakre region, trots att den främre regionen flyttat in i den bakre.

Erik har däremot en bild av att eleverna nu bryr sig mer om hur de ser ut och framställer sig själva, än vad de gjorde innan pandemin och fjärr- och distansundervisning:

Man kanske sitter längst fram [i klassrummet] och man kanske har valt att sitta längst fram för att “jag känner mig trygg när inte folk kan sitta och titta på mig [...] rakt i ansiktet” eller vad man ska säga. Jag har också haft elever som [...] är väldigt kritiska mot sig själva. Där det har ökat för att nu räcker det inte med mina tankar och det jag säger och gör, utan det handlar också om hur jag ser ut för hela dagarna så får jag se mig själv i en ruta. Där det har ökat med “Varför gjorde jag så?”, “Varför drog jag handen genom håret?” eller “Gud hur ser jag ut!”

Dessa elever har påverkats mer negativt av att den främre regionen har flyttat in i den bakre, än vad eleverna som beskrivs i föregående citat har gjort. De olika regionerna kan enligt det dramaturgiska perspektivet variera beroende på kommunikationsmedel. Fjärr- och distansundervisningen har inneburit att eleverna inte kan placera sig på ett sådant sätt att ingen kan titta på dem, samt att de konstant behöver se sig själva på skärmen, vilket de inte behövde när de satt i klassrummet. Detta menar Erik har lett till att de blivit väldigt kritiska mot sig själva. Eleverna har därmed blivit mer medvetna kring hur de framträder inför varandra trots att de nu befinner sig i sin bakre region. Troligtvis beror detta på att kommunikationsmedlet har förändrats, samt att dessa elever känner ännu mer press när den främre regionen flyttat in i den bakre än de gjorde när de enbart befann sig i den främre regionen.

Vidare berättar Maria att de varierande direktiv som följt av Covid-19-pandemin har inneburit en förvirring för vissa elever. I vissa perioder har eleverna kunnat vara i skolan, medan undervisningen i andra perioder har behövt bedrivas på distans. Dessa omställningar har haft en negativ påverkan på de elever som har svårt att förhålla sig till förändringar:

Under hela pandemin så har det ju kommit olika restriktionsförslag som rektor har fått förhålla sig till. Så vi har ju kört väldigt många olika varianter. Det är faktiskt den ena av de mest problematiska grejerna, att det finns olika direktiv för eleverna och för personal att förhålla sig till, vilket har gjort det jävligt rörigt alltså. Och det i sig bidrar ju till psykisk ohälsa och framför allt för den målgrupp som har det jobbigt i vanliga fall med rutiner och struktur. Så blir det ju än värre liksom, att ha många olika saker att förhålla sig till. Så ja, det kan bli ett huvudproblem faktiskt.

Växlandet mellan närundervisning och fjärr- och distansundervisning har alltså varit svårt att hantera för vissa elever. De elever som sedan innan haft svårt med struktur har nu mått dåligt av det ständiga skiftandet av undervisningsform. Utifrån det dramaturgiska perspektivet kan det ses som att skolan har skiftat mellan att, som tidigare, enbart vara en del av den främre regionen och att nu i perioder sammanblandas med den bakre regionen. För dessa elever är inte faktumet att den främre regionen flyttat in i den bakre det stora problemet, utan snarare att den främre regionen skiftar mellan att vara både i skolan och i hemmet.

6.2 Kommunikation under fjärr- och distansundervisning

Nu när gymnasieeleverna inte kan träffas fysiskt i samma utsträckning som tidigare och därmed inte kan kommunicera på samma sätt längre, påverkas deras möjligheter att utforska sig själva i relation till andra. Vikten av att som ungdom kunna göra detta beskriver Paulina så här:

Man blir ju till genom andra och man identifierar sig på det sättet och det är ju otroligt viktigt, i synnerhet under åren mellan barn och vuxen. Att man positionerar sig, man lär känna sig själv, man börjar se vad som funkar och inte funkar socialt och sådär. Man gör sina misstag och sen präglas man ju ut till en vuxen människa.

Blumer (1986) menar att människan socialiseras in i samhället och skapar sitt eget "jag" genom interaktion med signifikanta andra. För gymnasieeleverna blir kompisarna några av de signifikanta andra som blir så viktiga för deras egen utveckling. Enligt citatet ovan är det bland annat i interaktionen med kompisarna

som eleverna utforskar sina roller för att ta reda på vilka de själva är. Under fjärr- och distansundervisningen har eleverna inte fått samma möjligheter att utforska sig själva i förhållande till sina klasskompisar. Behovet av att få träffa sina klasskompisar och att få kommunicera med varandra i verkligheten blir tydligt under de perioder då eleverna är på plats i skolan, enligt Sandra:

Ja, men just det behovet [...] att beröra och det med gester och [...] att kramas, att vara nära varandra... jag ser nu på skolan, trots att vi är under rekommendation där vi ska hålla avstånd, så kan de inte [eleverna]! De sitter på varandra och de kramas och de är så glada att ses. Jag tror att vi har det här behovet också. Och att hålla avstånd och bära ansiktsmask och ja... det blir hinder i just den här relationen som är så himla viktig. Och som är ännu viktigare i den här perioden av livet. Även om det är viktigt hela livet... det är tydligt att de saknar det.

I detta citat blir det tydligt hur eleverna behöver varandra och att de saknar interaktionen med sina signifikanta andra i form av klasskamrater. Under fjärr- och distansundervisningen har de behövt hitta andra sätt att kommunicera, men som citatet ovan visar spelar den fysiska interaktionen stor roll för eleverna. När de ses i verkligheten får de möjlighet att använda andra typer av gester och därmed skapa andra symboler som får en annan mening för eleverna, än de symboler de kan använda sig av på distans. De kan vara fysiskt nära genom att exempelvis kramas och sitta i varandras knän. Trots att de vet om vilka restriktioner som gäller kan de inte låta bli. Utifrån den symboliska interaktionismens princip att betydelse av olika ting skapas genom interaktion människor emellan, kan man förstå gymnasieelevernas behov av interaktion med varandra som att de behöver detta samspel för att skapa mening i det de gör. Trots att de kan kommunicera med varandra på distans, visar citatet att den fysiska interaktionen har en stor betydelse för elevernas meningsskapande.

Trots att eleverna inte har kunnat träffas fysiskt i samma utsträckning som tidigare har de hittat andra sätt att kommunicera på. Paulina berättar att hon är imponerad över hur kreativa eleverna har varit när de har hittat alternativa lösningar till interaktion:

Men jag måste säga att många kämpar på otroligt bra ändå och kreativiteten har ju varit fantastisk med att hitta andra lösningar på liksom... sådana här självklara grejer som inspark då, eller som de kallar det för, nollning [...] det finns ganska mycket, om man bara tänker till, som man kan göra som är roligt och som är sammansvetsande för klasser och så ändå. Utan att stå och hänga uppe på varandra och smitta varandra sådär. Ja, jag är imponerad.

Utifrån det symboliskt interaktionistiska perspektivet kan man se det som att den omstrukturering av samhället som Covid-19-pandemin inneburit, har skapat en helt ny situation där det ännu inte finns någon social ordning. För att skapa denna sociala ordning så att individerna kan hitta ett gemensamt förhållningssätt gentemot situationen, måste situationen omdefinieras. Citatet ovan visar ett tydligt exempel på hur eleverna, genom sin kreativitet, omdefinierar situationen de försatts i på grund av pandemin. Nollningen, som det tidigare var självklart hur den gick till, förlorade sin mening i och med de restriktioner som följde av pandemin. För att återskapa denna mening var nollningen tvungen att anpassas efter den nya situationen genom uppfinningsrika lösningar. Eleverna skapade digitala lösningar som innebar nya gemensamma tolkningar och förståelser av nollningen och kunde på detta sätt återgå till ett gemensamt handlande.

I motsats till detta exempel där en omdefiniering av situationen ledde till något positivt, berättar Erik att kränkningar som tidigare ägt rum på skolan inte har försvunnit nu när skolan bedrivs via fjärr- och distansundervisning, utan istället har flyttats över till nätet:

Tyvärr är sanningen att för vissa elever så står skolan också för utsatthet och kränkningar och otrygghet. Jag har väl fått en bild av att nu när eleverna inte är på plats så flyttar det in på nätet på något sätt [...] man har hört olika saker som har hänt, som nu när de ska logga in på lektioner och sådär, att man loggar in i varandras namn och utsätter personer på olika sätt och så. Så det är väl en negativ aspekt som fanns redan tidigare men [...] att de kränkningar och det negativa som händer på skolan bland elever inte bara slutar för att eleverna inte är här utan att det fortsätter där.

Eleverna har här omdefinierat situationen i och med de förändringar som Covid-19 inneburit. Utifrån den symboliska interaktionismen kan man förstå att det gemensamma handlandet i form av att kränka andra elever i skolan har blockerats på grund av fjärr- och distansundervisningen. De elever som kränker andra elever har dock skapat nya symboler för att återskapa den mening som gått förlorad i och med pandemin. Som citatet visar har de skapat nya symboler i form av att exempelvis logga in på lektioner i varandras namn, för att återskapa meningen av att kränka varandra. Dessa nyskapade symboler har lett till en omdefiniering av situationen, som inneburit att eleverna har kunnat återgå till ett gemensamt handlande och därmed kunnat fortsätta kränka varandra på nya sätt.

Även Leo uttrycker att eleverna inte alltid är så schyssta mot varandra på nätet. Han menar att det är lättare för eleverna att vara elaka mot varandra på nätet, än vad det är i klassrummet:

Det är lättare att vara... och det har jag upplevt innan pandemin också, att elever lättare är elaka på sociala medier i de här grupperna än i verkligheten. Att de inte säger pucko till varandra i klassrummet men de kan skriva det i det här chattforumet eller vad de har.

Utifrån den symboliska interaktionismen kan ordet "pucko" ses som en symbol för något, som får sin mening genom hur människor tolkar det och definierar den situation där ordet används. I det fysiska klassrummet har ordet "pucko" en viss innebörd som leder till att eleverna inte använder detta ord när de pratar med varandra. När de befinner sig på nätet i olika chattforum till exempel, har ordet "pucko" däremot en annan mening eftersom de där kan använda det när de kommunicerar med varandra. Eleverna definierar situationen i klassrummet och situationen på nätet på olika sätt, vilket ger ordet "pucko" olika innebörd i de olika sammanhangen.

6.3 Ensamhet under Covid-19-pandemin

När våra intervjupersoner ska definiera begreppet ensamhet anser de att ensamhet är en subjektiv upplevelse och att individen själv därmed är den enda som kan avgöra om hen är ensam eller inte. Därför kan man känna sig ensam trots att man

har många människor omkring sig, eller tvärtom inte känna sig ensam trots att man endast har ett litet socialt nätverk. Erik beskriver det på följande sätt:

Jag kan ju träffa elever som utifrån ser ut att ha ett stort socialt liv, stor familj som finns där och så, men som ändå kan gå med en enorm ensamhetskänsla. Likväl som det kan finnas elever som vi personal på skolan utifrån kan tänka "oj, den eleven verkar väldigt ensam" och så upplever eleven inte det. Det är det jag tänker, att det är viktigt att utgå från den känslan att man inte alltid kan se det utifrån.

Citatet ovan visar tydligt hur elever kan ha människor omkring sig hemma, på fritiden eller på skolan, men ändå uppleva att de är ensamma. Det visar även att det kan förhålla sig på motsatt sätt; en elev som utifrån kan se ensam ut behöver inte själv uppleva en känsla av ensamhet. Enligt Simmels (1981) teori om ensamhet och tvåsamhet betyder inte en individs brist på växelverkan med andra personer per automatik att individen känner sig ensam. Individen kan uppfatta ensamheten som något positivt, vilket är vad den ena eleven i citatet ovan verkar uppleva. Däremot upplever en av eleverna i exemplet en känsla av ensamhet trots ett stort socialt nätverk. Känslan av ensamhet är enbart reaktioner på upplevelser av samhällets, ofta negativa, syn på tillståndet (ibid.). Därför kan en individ känna sig mer ensam när den befinner sig i ett sammanhang med många andra personer, än då den är själv i fysisk bemärkelse. Eleven som känner sig ensam trots sitt stora sociala nätverk kanske känner sig mer ensam just för att ensamhetskänslan förstärks när hen är bland alla dessa människor. Med samhällets förväntningar kring hur man bör leva kan det kännas oacceptabelt att känna sig ensam. Om denna känsla då dyker upp blir den extra tydlig när man befinner sig bland alla dessa människor som man åtminstone tror bär på samhällets förväntningar kring att ensamhet är något negativt.

Kopplat till samhällets förväntningar på individen gällande ensamhet, lyfter Leo fram en intressant aspekt kring att individen själv kan välja om hen vill vara själv, men att det finns en förväntan om att man inte borde vilja det:

Det är ju intressant för att man kan ju prata om att välja att vara själv till exempel. Jag har elever som har mycket såhär [...] ”men du borde ju vilja vara med kompisar... nej, jag tycker faktiskt bäst om att vara själv”. Att vårt samhället är ganska uppbyggt i att man ska vara så mycket tillsammans med folk och vara så himla social hela tiden.

Utifrån Simmels teori om ensamhet kan individens upplevelse av ensamhet bero på samhällets påverkan samt på hur samhället ser på ensamhet. Enligt citatet ovan finns en outtalad förväntan från samhället att man inte ska vara själv eller ensam. Leo menar att det finns människor som tycker om att vara själva, men att samhällets normer och förväntningar kan leda till att personen känner sig pressad till att tycka att hen borde vilja umgås med andra människor.

Utifrån citaten ovan kan förstås att en felaktig tolkning av individens subjektiva upplevelse av ensamhet kan bidra till att man har föreställningar om individen som inte stämmer. Restriktionerna som följt av Covid-19 har inneburit minskad fysisk kontakt med andra människor, men utifrån skolkuratorernas utsagor kan förstås att detta inte behöver betyda att man känner sig ensam. Dock menar de att Covid-19-pandemin har inneburit att fler elever upplever en ökad känsla av ensamhet. Däremot svarar Mimmi, på frågan om hon upplever att det finns elever som är ofrivilligt ensamma på hennes skola: “Nej, det kan jag inte tycka precis heller. Att det är ofrivilligt. Och är det någon som är det så är det inte många”. Det framkommer även att skolkuratorerna inte upplevt någon skillnad i ensamhetskänslor hos de elever som varit ensamma redan innan pandemin bröt ut. Maria svarar följande på frågan om hon upplevt någon skillnad i känsla av ensamhet hos de som redan var ensamma innan pandemin:

Nej, inte direkt för de som var ensamma tidigare, det kan jag nog inte säga. Faktiskt... nej. Det skulle jag nog inte säga är någon större skillnad faktiskt. Skillnaden är som sagt att fler upplever ensamhet av de som inte upplevt ensamhet tidigare.

Erik är inne på samma spår och berättar att han inte heller upplever någon större skillnad i känsla av ensamhet hos de elever som redan innan pandemin kände sig

ensamma. Utifrån dessa citat verkar det, för de elever som redan innan pandemin kände sig ensamma, inte vara någon större skillnad i känsla av ensamhet under pandemin. Däremot berättar skolkuratorerna att det är *fler* elever som känner sig ensamma. Restriktionerna som följt av Covid-19-pandemin har minskat den fysiska växelverkan människor emellan. Enligt Simmels teori om ensamhet behöver en brist på växelverkan inte innebära att människan känner sig mer ensam. En individ kan snarare känna sig mer ensam när hen befinner sig fysiskt bland andra människor.

Utifrån skolkuratorernas utsagor verkar det dock vara tvärtom för deras elever; bristen på den fysiska växelverkan har inneburit att fler elever känner sig ensamma. Det är fler elever som upplever ensamhet nu när de inte fysiskt befinner sig bland andra människor. För de som kände sig ensamma redan innan pandemin däremot, verkar känslan av ensamhet vara densamma. Om dessa elever redan hade en brist på växelverkan, som fick dem att känna sig ensamma, så verkar inte *ytterligare* brist på växelverkan ha fått dem att känna sig *ännu* mer ensamma. Utifrån Simmels teori skulle en anledning till detta kunna vara att eleverna inte längre befinner sig fysiskt bland andra människor i samma utsträckning. Eftersom en individ kan känna sig som mest ensam när hen befinner sig bland andra människor, kanske minskningen av fysiska träffar har inneburit att känslan av ensamhet inte har ökat bland de elever som redan innan pandemin kände sig ensamma.

På grund av restriktionerna som Covid-19-pandemin lett till har det funnits perioder då eleverna inte har kunnat träffas fysiskt. De gymnasieelever som hann träffas innan skolorna stängdes har redan hunnit lära känna varandra och skaffat sig ett sammanhang. Mimmi berättar att det var annorlunda för eleverna som började gymnasiet under hösten 2020. Dessa elever fick inte chansen att fysiskt träffa och lära känna sina klasskompisar: "Ettorna är ju liksom en lite förlorad årskurs nu, för de har ju knappt setts. De har ju nästan ingen klassamhörighet ju". Relationen mellan gymnasieeleverna i årskurs ett präglas av både närhet och distans då de på grund av fjärr- och distansundervisningen fysiskt sett har distans till varandra, samtidigt som de på sätt och vis ändå är nära varandra. Eleverna skulle därmed i fjärr- och distansundervisningen exempelvis kunna känna närhet intellektuellt, samtidigt som de känner en distans fysiskt eller socialt. Som kan

förstås av citatet ovan kan den fysiska distansen utgöra ett hinder i relationsskapandet för dessa elever. Det kan bli en utmaning för eleverna att hitta en gemenskap eller skapa en klassamhörighet när de sällan har träffats fysiskt utan mestadels digitalt. Alla relationer består av en blandning av närhet och distans, enligt Simmels teori, men relationen mellan eleverna i årskurs ett präglas av en så pass stor fysisk distans att växelverkan mellan eleverna blir försvårad. För stor distans i en relation kan förstöra den, men utifrån citatet ovan verkar distansen i detta fall ha inneburit att eleverna inte ens fick möjlighet att skapa relationerna.

Skolkuratorerna lyfte även att många elever upplever en ensamhet i sina studier, eftersom de på grund av fjärr- och distansundervisningen inte fysiskt har kunnat träffa sina klasskompisar eller lärare. Sandra berättar hur det blivit svårare för eleverna att få hjälp i sina studier och att diskutera uppgifter med sina klasskompisar:

Att alltid vara hemma och känna att man inte får samma struktur kring sina studier heller på något sätt... man kan inte diskutera med kompis bredvid eller under pausen om det som har hänt och det blir väldigt tydligt då att man är ensam, även med sina studier.

Trots att eleverna träffar varandra digitalt, känner de sig alltså ensamma i sina studier för att kontakten inte är densamma. Det går inte att bara vända sig till kompis bredvid och diskutera något när man inte fysiskt sitter i samma rum som kompis. Ovan nämnda situation kan tolkas som att den fysiska och sociala distansen, trots att eleverna kanske kan känna en intellektuell närhet även digitalt, blir stor och leder till en ensamhetskänsla hos eleverna. Det blir tydligt hur eleverna kan känna sig ensamma trots att de på något sätt är omgivna av andra elever, om än digitalt. Enligt Simmels teori är ensamhet en form av växelverkan som får sin mening i relation till det sociala sammanhang som individen inte känner att hen tillhör. Därför blir känslan av fysisk och social distans extra påtaglig när eleverna har lektioner digitalt, där de både är tillsammans och ifrån varandra på samma gång. Där får de se det sammanhang de skulle ha tillhört, men inte kan tillhöra fullt ut genom att till exempel diskutera fritt med varandra. Som

nämnts gällande föregående citat kan den stora fysiska och sociala distansen leda till ensamhetskänslor hos eleverna och detta citat gör det tydligt att denna ensamhetskänsla även kan vara kopplad till elevernas studiesituation.

7 Avslutande diskussion

7.1 Sammanfattning av resultat

Denna kvalitativa undersökning hade som syfte att undersöka hur det är för gymnasieelever att studera via fjärr- och distansundervisning under Covid-19-pandemin. Detta undersöktes med hjälp av erfarenheter från åtta skolkuratorer i Skåne. På grund av att majoriteten av gymnasieeleverna är omyndiga samt undersökningens känsliga ämne, genomfördes undersökningen utifrån skolkuratorers perspektiv. Våra frågeställningar var följande: hur upplever skolkuratorer att fjärr- och distansundervisningen har påverkat gränsen mellan skola och hem för gymnasieelever, hur uppfattar skolkuratorer att kommunikationen mellan gymnasieelever ser ut under fjärr- och distansundervisningen, samt hur uppfattar skolkuratorer gymnasieelevers känslor av ensamhet under Covid-19-pandemin och fjärr- och distansundervisningen?

Vårt resultat visade att skolan och hemmet har slagits samman vilket har lett till en otydlig gräns mellan dessa båda utrymmen. Detta stämmer överens med vad Landicho (2021) kommer fram till i sin studie. För vissa elever har detta haft negativa konsekvenser i och med att de har tappat rutiner och struktur. En del av dem har blivit mer självkritiska eftersom de ständigt ser sig själva på en skärm, medan det för andra elever istället varit skönt att slippa den sociala stressen som skolan kan innebära. Enligt skolkuratorernas perspektiv har gymnasieeleverna ett behov av att utforska sig själva i relation till andra samt få vara med varandra fysiskt. De menar dock att eleverna har varit kreativa genom att hitta sätt att omdefiniera olika situationer för att återuppnå ett gemensamt handlande. Detta har de gjort genom att exempelvis skapa nya, digitala lösningar på aktiviteter såsom nollning. Däremot framkom det även att de hittat nya sätt att kränka varandra på. Även tidigare forskning som presenterats i kunskapsläget har visat att elever använder flera olika digitala plattformar för att kunna fortsätta kommunicera med varandra under pandemin.

Vidare visade vårt resultat att ensamhet är en subjektiv upplevelse och att denna upplevelse till viss del präglas av samhällets förväntningar. Enligt skolkuratorerna är det inte någon större skillnad i känsla av ensamhet för de elever som redan innan pandemin kände sig ensamma. Däremot verkar det vara fler elever som nu känner sig ensamma. En del elever känner sig även ensamma i sina studier. Dessa resultat stämmer överens med Loeb och Windsors (2020) studie som visar att fjärr- och distansundervisningen lett till känslor av ensamhet hos gymnasieeleverna.

7.2 Metoddiskussion

Som tidigare nämnts styrdes vårt val av intervjupersoner av forskningsetiska principer. Att vi intervjuade skolkuratorer och inte gymnasieeleverna själva, trots att våra frågeställningar rörde gymnasieelevernas situation, kan ha påverkat vårt resultat. Om vi trots allt skulle ha intervjuat gymnasieeleverna själva hade vårt resultat alltså kunnat bli annorlunda. Gymnasieeleverna själva kan ha haft andra upplevelser, åsikter och tankar kring fjärr- och distansundervisningen och dess konsekvenser än vad skolkuratorerna har uppfattat. Därför hade vi kunnat få helt andra svar om vi istället hade intervjuat gymnasieeleverna. Eftersom analysens teman valts utifrån empirin hade dessa således också kunnat se annorlunda ut om vi fått gymnasieelevernas egna perspektiv på Covid-19-situationen. Ytterligare en anledning till att vi hade kunnat få en annan bild om vi intervjuat eleverna själva, är att skolkuratorerna mestadels kommer i kontakt med de elever som inte mår bra. Därmed finns risken att de perspektiv vi fått ta del av blir ensidiga.

Om vi istället för att intervju skolkuratorer hade intervjuat gymnasieeleverna själva, är det alltså mycket möjligt att vi hade fått andra svar och därmed valt andra teman att analysera i resultat- och analysavsnittet. Därför ger inte vårt resultat en fullständig bild av hur det är att studera via fjärr- och distansundervisning under Covid-19-pandemin.

7.3 Studiens betydelse och ny forskning

Vår undersökning hade en bred ingång i och med att frågeställningarna var relativt omfattande och dessutom överlappade de delvis varandra. Vi är medvetna om att analysen därför blev ganska generell. Dock anser vi att bredden kan skapa intresse för uppsatsens ämne samt för vidare studier. När vi sökte efter relevant

forskning till vår uppsats insåg vi att det inte finns så mycket forskning relaterat till hur det är att studera via fjärr- och distansundervisning under Covid-19-pandemin, speciellt gällande svenska gymnasieelever. Några anledningar till att det finns så lite forskning på området kan vara att Covid-19 är en så pass ny företeelse samt att pandemin fortfarande pågår. Man har ännu inte hunnit forska mycket om Covid-19 och det är även svårt att se konsekvenserna av pandemin eftersom den fortfarande pågår.

Genom att utföra denna undersökning har vi fått mer kunskap om hur övergången till fjärr- och distansundervisning har påverkat gränsen mellan skola och hem, hur kommunikationen gymnasieelever emellan ser ut under fjärr- och distansundervisningen samt hur känslan av ensamhet bland gymnasieelever under Covid-19-pandemin manifesteras. Eftersom ungdomar är de som i framtiden kommer bära upp samhället är deras hälsa av största vikt. Gymnasieelever är en del av dessa ungdomar och om deras hälsa och mående har påverkats av Covid-19-pandemin är det viktigt att fånga upp detta. Skolkuratorer kommer i direktkontakt med gymnasieelever samt med deras utmaningar och problem. För att kunna erbjuda eleverna bästa möjliga stöd är det därför av stor vikt att skolkuratorer och övrig skolpersonal är medvetna om hur fjärr- och distansundervisningen under Covid-19-pandemin kan ha påverkat dem. Även övriga stödjande instanser i samhället behöver mer kunskap på området, varför mer forskning behövs. Forskning inom detta område kan också vara användbar inför framtida, eventuella krissituationer.

8 Referenslista

Ahrne, Göran & Peter Svensson (2015) Kvalitativa metoder i samhällsvetenskapen. I: Göran Ahrne & Peter Svensson (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. Andra uppl. Stockholm: Liber AB.

Akademikerförbundet SSR (u.å) Skolans psykosociala expert [<https://akademssr.se/yrkesfragor/socionom/solkurator>]. Hämtat 2021-06-02].

Bergdahl, Nina & Jalal Nouri (2020) *Covid-19 och omställning till distansundervisning i svensk skola*. Återföringsrapport. Stockholms universitet.

Bin, Lian & Soo-Yeon Yoon. (2020) Burdens, Resilience, and Mutual Support: A Comparative Study of Families in China and South Korea Amid the COVID-19 Pandemic. *Journal of Comparative Family Studies*, 51 (3): 337–346.

Blumer, Herbert (1986) *Symbolic Interactionism: Perspective and Method*. California: University of California Press.

Bryman, Alan (2018) *Samhällsvetenskapliga metoder*. Stockholm: Liber AB.

Bu, Feifei, Andrew Steptoe & Daisy Fancourt (2020) Loneliness during a strict lockdown: Trajectories and predictors during the COVID-19 pandemic in 38,217 United Kingdom adults. *Social Science & Medicine*, 265: 1-6.

Cooper, Kate, Emily Hards, Bettina Moltrecht, Shirley Reynolds, Adrienne Shum, Eoin McElroy & Maria Loades (2021) Loneliness, social relationships, and mental health in adolescents during the COVID-19 pandemic. *Journal of Affective Disorders*, 289: 98–104.

Ellis, Wendy E., Tara M. Dumas & Lindsey M. Forbes (2020) Physically isolated but socially connected: Psychological adjustment and stress among adolescents during the initial COVID-19 crisis. *Canadian Journal of Behavioural Science*, 52 (3): 177–187.

Eriksson-Zetterquist, Ulla & Göran Ahrne (2015) Intervjuer. I: Göran Ahrne & Peter Svensson (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. Andra uppl. Stockholm: Liber AB.

Folkhälsomyndigheten (2020) Covid-19-pandemins tänkbara konsekvenser på folkhälsan [<https://www.folkhalsomyndigheten.se/publicerat-material/publikationsarkiv/c/covid-19-pandemins-tankbara-konsekvenser-pa-folkhalsan/?pub=76637#76647>]. Hämtat: 2021-04-27].

Folkhälsomyndigheten (2021) Ingen förlängning av rekommendation om fjärr- och distansundervisning på gymnasiet [<https://www.folkhalsomyndigheten.se/nyheter-och-press/nyhetsarkiv/2021/mars/ingen-forlangning-av-rekommendation-om-fjarr--och-distansundervisning-pa-gymnasiet/>]. Hämtat: 2021-05-17].

Goffman, Erving (2014) *Jaget och maskerna: en studie i vardagslivets dramatik*. Sjätte uppl. Lund: Studentlitteratur AB.

Heidegren, Carl-Göran & David Wästerfors (2019) *Den interagerande människan*. Andra uppl. Malmö: Gleerups Utbildning AB.

Henning Loeb, Ingrid & Sally Windsor (2020) Online-and-alone (och ofta i sängen) – Elevers berättelser om gymnasietidens sista månader våren 2020. *Paideia*. (20): 39-52.

Källström Cater, Åsa (2015) Att intervju barn. I: Göran Ahrne & Peter Svensson (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. Andra uppl. Stockholm: Liber AB.

Landicho, Christopher Jan B. (2021) Changes, Challenges, and Opportunities in Teaching Senior High School Earth Science amidst the COVID-19 Pandemic. *Journal of Learning and Teaching in Digital Age*, 6 (1): 55–57.

Luchetti, Martina, Ji Hyun Lee, Damaris Aschwanden, Amanda Sesker, Jason E. Strickhouser, Antonio Terracciano & Angelina R. Sutin (2020) The Trajectory of Loneliness in Response to COVID-19. *American Psychologist*, 75 (7): 897–908.

Lunds Universitet (2020) Corona Diaries - Academic Description [<https://www.soc.lu.se/en/corona-diaries-academic-description>]. Hämtat 2021-05-12].

Niemi, Hannele Marjatta & Päivi Kousa (2020) A Case Study of Students' and Teachers' Perceptions in a Finnish High School during the COVID Pandemic. *International Journal of Technology in Education and Science*, 4 (4): 352–369.

Nowland Rebecca , Elizabeth A. Necka & John T. Cacioppo (2018) Loneliness and social internet use: Pathways to reconnection in a digital world? *Perspectives on Psychological Science*, 13 (1): 70–87.

Regeringskansliet (2020) Så arbetar regeringen för en god utbildning under pandemin [<https://www.regeringen.se/regeringens-politik/regeringens-arbete-med-coronapandemin/om-skola-och-utbildning-med-anledning-av-covid-19/sa-arbetar-regeringen-for-en-god-utbildning-under-pandemin/>]. Hämtat: 2021-04-27].

Rennstam, Jens & David Wästerfors (2015) Att analysera kvalitativt material. I: Göran Ahrne & Peter Svensson (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. Andra uppl. Stockholm: Liber AB.

Rodríguez-Leonardo, Nayeli Melisa & Andrés Peña Peralta (2020) Socioemotional Skills and Their Relationship with Stress Levels during the COVID-19 Contingency in Mexican Junior and High School Students. *Salud Mental*, 43 (6): 279–283.

Rogers, Adam A., Thao Ha & Sydney Ockey (2021) Adolescents' perceived Socio-Emotional Impact of COVID-19 and Implications for Mental Health: Results From a U.S.-Based Mixed-Methods Study. *Journal of adolescent Health*, 68 (1): 43–52.

Simmel, Georg (1981) *Hur är samhället möjligt? : Och andra essäer*. Göteborg: Bokförlaget Korpen.

Skolverket (2021a) Regler för förskolor och skolor under coronapandemin

[<https://www.skolverket.se/regler-och-ansvar/coronaviruset-och-covid-19---regler-for-skolor-och-forskolor/regler-for-forskolor-och-skolor-som-ar-oppnastangda-eller-varit-stangda-under-coronapandemin>. Hämtat: 2021-04-27].

Skolverket (2021b) Fjärrundervisning

[<https://www.skolverket.se/regler-och-ansvar/ansvar-i-skolfragor/fjarrundervisning>. Hämtat: 2021-05-17].

Skolverket (2021c) Skolsverige tipsar! – Så löser vi undervisningen

[<https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/inspiration-och-reportage/skolahemma>. Hämtat: 2021-05-17].

Svensson, Peter & Göran Ahrne (2015) Att designa ett kvalitativt forskningsprojekt. I: Göran Ahrne & Peter Svensson (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. Andra uppl. Stockholm: Liber AB.

Swader, Christopher (2019) Loneliness in Europe: Personal and Societal Individualism-Collectivism and Their Connection to Social Isolation. *Social Forces*, 97 (3): 1307–1336.

Teater, Barbra, Jill M. Chonody & Katrina Hannan (2021) Meeting social needs and loneliness in a time of social distancing under COVID-19: A comparison among young, middle, and older adults. *Journal of Human Behavior in the Social Environment*, 31 (1–4): 43–59.

Trost, Jan (2010) *Kvalitativa intervjuer*. Fjärde uppl. Lund: Studentlitteratur AB.

Trost, Jan & Irene Levin (2018) *Att förstå vardagen - Med utgångspunkt i symbolisk interaktionism*. Femte uppl. Lund: Studentlitteratur AB.

Verhoeven, Jef C. (1993) An Interview With Erving Goffman, 1980. *Research on Language and Social Interaction*, 26 (3): 317-348.

Vetenskapsrådet (2002) *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*.

Willermark, Sara (2021) Who's There? Characterizing Interaction in Virtual Classrooms. *Journal of Educational Computing Research*, 0 (0): 1-20.

Öberg, Peter (2015) Livshistorieintervjuer. I: Göran Ahrne & Peter Svensson (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. Stockholm: Liber AB.

1177 Vårdguiden (2018) Ensamhet skadar vår hälsa
[<https://www.1177.se/Vasternorrland/liv--halsa/psykisk-halsa/ensamhet-skadar-var-halsa/>]. Hämtat: 2021-04-27].

9 Bilagor

9.1 Informationsbrev

Hej!

Vi är två studenter från Lunds Universitet som läser socionomprogrammet och som nu ska skriva vårt examensarbete. Vår uppsats kommer att handla om gymnasieelevers psykiska hälsa/ohälsa och ensamhet/social isolering kopplat till Covid-19, utifrån skolkuratorers perspektiv. I vår undersökning vill vi få kunskap om vilka former av psykisk ohälsa och känsla av ensamhet skolkuratorerna möter. Uppsatsen kommer baseras på kvalitativa intervjuer med skolkuratorer. Vårt syfte är att undersöka hur ensamhet, social isolering och psykisk ohälsa ser ut hos gymnasieelever samt hur pandemin och distansundervisningen har påverkat elevernas hälsa. Studien kommer att utgå ifrån skolkuratorers perspektiv och erfarenheter i gymnasieskolan med elever i årskurs 1-3.

Med hänsyn till de aktuella restriktionerna angående Covid-19 kommer intervjun hållas digitalt via Zoom (eller liknande). Intervjun består av ca 10 frågor och vi räknar med att den kommer ta ca 30- 45 minuter. Vi kommer skicka frågorna till dig i förväg för att du ska kunna läsa dem innan och få en bild av vad intervjun kommer handla om. Intervjun kommer också ljudinspelning i forskningssyfte men efter att den har transkriberats så kommer inspelningen att raderas. Vi kommer att anonymisera deltagarna både i uppsatsen och transkriberingen. Deltagandet i intervjun är frivilligt och kan när som helst avbrytas. Orsak till varför behöver inte

anges. Deltagaren har alltså rätt att själv bestämma om, hur länge samt på vilka villkor hen skall delta.

Uppgifterna kommer att förvaras på ett usb-minne så att obehöriga inte kan komma åt dem. I uppsatsen kommer deltagarnas utsagor hanteras på ett sådant sätt att utomstående inte kan identifiera vilka deltagarna är. Vi kommer därför inte nämna vilken skola eller kommun intervjupersonen arbetar inom. De uppgifter som samlas in kommer enbart användas till uppsatsen i forskningssyfte.

Vi vill också informera dig om att vår färdiga uppsats kommer publiceras på internet i Lunds Universitets databas över studentuppsatser. Om du önskar, skickar vi gärna uppsatsen till dig när den är färdig.

Vi vill tacka så mycket för att du vill medverka i vårt undersökning!
Vid frågor eller funderingar är du varmt välkommen att kontakta oss.

Med vänliga hälsningar,

Sofie Fredricsson, so6583fr-s@student.lu.se

Anita Zalischi, an6863di-s@student.lu.se

9.2 Intervjuguide

Bakgrund:

- Hur länge har du arbetat som skolkurator?
- Vad innebär ditt arbete?
- Arbetar du hemifrån eller på plats nu under pandemin?
- Hur ser den fysiska placeringen av kuratorn på skolan ut? Vilken roll tycker du att den spelar?
- Hur mycket är eleverna i skolan nu?

Skolkuratorns arbete under pandemin:

- Har du lika mycket kontakt med eleverna nu som innan pandemin?
- Hur får du vetskap om elever som är ensamma/mår dåligt? Arbetar du uppsökande?

- Hur arbetar du som skolkurator under pandemin och distansundervisningen? Vad är det som har ändrats mest? Kan du ge några exempel på vad som eventuellt har ändrats?
- Hur upplever du som skolkurator att gymnasieelever mår i allmänhet?
- Hur definierar du begreppen ensamhet och social isolering?

Hur eleverna påverkas av pandemin:

- Vilka erfarenheter har du av social isolering samt ensamhet bland gymnasieelever före pandemin?
- Vilka konsekvenser kan du se av ensamhet och social isolering bland gymnasieelever? Hur påverkas deras psykiska/fysiska hälsa? Exempel?
- Hur upplever du att Covid-19 har påverkat gymnasieelevers känsla av ensamhet och sociala isolering? Kan du ge några konkreta exempel? Hur är det med deras sociala liv, känsla av ensamhet?
- Vilka behov har du upptäckt hos gymnasieeleverna angående social isolering och ensamhet?
- Utifrån ditt perspektiv; vilken roll har teknologin och sociala medier spelat för gymnasieelevernas hälsa och sociala liv under pandemin?
- Har du något övrigt du vill tillägga?